

Siber Suç Projesi

www.coe.int/cybercrime

ve

Lizbon Şebekesi

www.coe.int/lisbon-network

AVRUPA KONSEYİ

Bilgi Toplumu ve Suçla
Mücadele Dairesi
İnsan Hakları ve Hukuk
İşleri Genel Müdürlüğü
Strasbourg, Fransa

8 Ekim 2009

Turkish version

Hâkimler ve savcılar için siber suç eğitimi: bir kavram

Romanya, Microsoft ve McAfee katkılarıyla ve Avrupa Konseyi tarafından finanse edilen proje

Bu belge, Avrupa Konseyinin Siber Suç Projesi ve Adli Eğitim Kurumları Lizbon Şebekesi çerçevesinde bir çok-paydaşlı çalışma grubunca hazırlanmıştır.

İrtibat:

Daha çok bilgi için:

Bilgi Toplumu ve Suçla Mücadele Dairesi
İnsan Hakları ve Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü
Avrupa Konseyi
Strasbourg, Fransa

Telefon: +33-3-9021-4506
Faks: +33-3-9021-5650
E-posta: alexander.seger@coe.int

Uyarı:

Bu teknik rapor, Avrupa Konseyinin veya bu projeyi finanse eden donörlerin veya bu belgede söz edilen mevzuata taraf devletlerin resmi pozisyonlarını mutlaka yansıtmayabilir.

İçindekiler

1	Yönetici özeti	4
2	Giriş	7
3	Eğitim kurumları ve sistemleri	9
4	Hâkimler ve savcılarının ihtiyacı olan bilgi ve beceriler	12
4.1	Temel bilgiler	12
4.2	İleri bilgiler	14
4.3	Uzmanlık bilgileri	17
5	Siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine mevcut eğitim	18
5.1	Başlangıç eğitimi	18
5.2	Hizmet-içi eğitim	19
6	Önerilen yaklaşım	22
6.1	Hedef	22
6.2	Başlangıç eğitimi kurumsallaştırmak	22
6.3	Hizmet-içi eğitimi kurumsallaştırmak	22
6.4	Standartlaştırılmış ve tekrarlanabilen kurslar/modüller	23
6.5	Eğitim/kendi kendine eğitim malzemelerine erişme	23
6.6	Temel ve ileri eğitim için pilot merkezler	23
6.7	Şebeke oluşturma yoluyla bilgileri çoğaltmak	24
6.8	Kamu-özel işbirliği	24
7	Bu kavramın uygulanmasını desteklemek	26
8	Eklenti	27
8.1	Lizbon Şebekesi: Adli eğitim kurumlarına linkler	27
8.2	Temel eğitim kurslarının örnekleri: yapı ve işlenen konular	28
8.2.1	Hollanda örneği	28
8.2.2	Almanya (Almanya Adalet Akademisi) örneği	28
8.2.3	Avrupa Konseyi örnekleri	29
8.3	İleri eğitim kurslarının örnekleri: yapı ve işlenen konular	31
8.3.1	Hollanda örneği	31
8.3.2	Hollanda'dan master sınıfı önerisi	32

1 Yönetici özeti

Dünyanın her yerinde toplumların bilgi ve iletişim teknolojilerine ne kadar bağlı oldukları dikkate alınır, hâkimler ve savcılar siber suçlar ve elektronik kanıtlarla uğraşmaya hazır olmalıdırlar. Birçok ülkede kanun yürütme makamları siber suçları araştırma ve elektronik kanıtlar temin etme kapasitelerini güçlendirebilmiş olsa da, hâkimler ve savcılar için durumun pek böyle olmadığı anlaşılmaktadır. Tecrübeler şuna işaret ediyor ki hâkimler ve savcılar çoğu durumda siber dünyanın yeni realiteleriyle başa çıkılmasında güçlüklerle karşılaşmaktadır. Dolayısıyla, hâkimler ve savcılarının, eğitim, şebeke oluşturma ve uzmanlaşma yoluyla, siber suçları dava etme ve bunlar hakkında karar verme ve elektronik kanıtlardan yararlanma imkânlarını geliştirmek için özel gayretlere ihtiyaç vardır.

Bu kavram işte bu türden gayretleri desteklemeyi amaçlıyor. 2009 yılında, çok paydaşlı bir çalışma grubuyla işbirliği halinde Avrupa Konseyinin Siber Suçlar Projesi ve adli eğitim kurumları Lizbon Şebekesi tarafından geliştirilmiştir.

Kavramın amacı, adli eğitim kurumlarının hâkimler ve savcılar için siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine eğitim programları geliştirmesine yardım etmek ve bu eğitimi düzenli başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitimle bütünleştirmek (yani, onu kurumsallaştırmaktır). Ayrıca, hâkimler ve savcılarının bilgilerini arttırmak için onlar arasında şebeke oluşturmayı kolaylaştıracak ve ilgili tarafların eğitim girişimlerine sistemli, tutarlı destek verecektir. Kavram aşağıdaki unsurlardan oluşur:

Hedefler

Mevcut başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitim, genel olarak, hâkimler ve savcılara siber suçlar ve elektronik kanıtlar ile uğraşmak için gerekli olan bilgi seviyesini temin etmez.

Dolayısıyla, hâkimler ve savcılar için bir eğitim kavramının hedefleri şunlar olmalıdır:

- Eğitim kurumlarının, uluslararası standartlar temelinde siber suçlarla ilgili başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitim verebilmelerini sağlamak.
- Mümkün olan en büyük sayıda hâkim ve savcıyı (hem müstakbel hâkim ve savcılar, hem de halen görev yapmakta olanları) siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine temel bilgiyle donatmak.
- Kritik sayıda hâkim ve savcıya ileri eğitim vermek.
- Hâkimler ve savcılarının devamlı uzmanlaşması ve teknik eğitimini desteklemek.
- Hâkimler ve savcılar arasında şebeke oluşturma yoluyla bilgi artışına katkıda bulunmak.
- Farklı eğitim girişimleri ve şebekelerine erişmeyi kolaylaştırmak.

Aşağıdaki tedbirler bu hedeflerin gerçekleştirilmesine yardım edecektir:

1. Başlangıç eğitimi kurumsallaştırmak

- Başlangıç eğitiminin iş üstünde eğitim şeklinde olduğu ülkelerde eğitimin en azından bir bölümünün siber suçlar ve elektronik kanıtlarla ilgili olması tavsiye edilir.
- Başlangıç eğitiminin adli eğitim kurumlarınca verildiği ülkelerde, bunların müfredatı asgari olarak siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine bir adet temel seviye modül içermelidir. Bu konular, ayrıca, esas ve usul hukukunu kapsayan zorunlu modüllerde de işlenmelidir. Siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine ileri seviyede bilgi için seçimsel modüller de sunulmalıdır.
- Spesifik eğitim modülleri, tekrarlanabilir oldukları ve adayların temel seviyeden ileri seviyelere ilerlemesine imkân verdikleri noktaya kadar standartlaştırılmalıdır.

2. Hizmet-içi eğitimi kurumsallaştırmak

- Hizmet-içi eğitim kurumları, başlangıç eğitimlerinde bu konular üzerine eğitim almamış olan görevdeki hâkimler ve savcılar temel bilgiler ile donatmak için siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine en azından bir adet temel seviye modül sunmalıdırlar.
- Daha ileri seviyede bilgi için kurslar da sunmalıdırlar.

3. Standartlaştırılmış ve tekrarlanabilen kurslar/modüller

- Maliyet-etkin bir biçimde geniş ölçekte tekrarlanabilen ve adaylar ile görevdeki hâkim ve savcılar temel seviyeden ileri seviyelere geçmelerine imkân veren standartlaştırılmış kurslar veya modüller geliştirilmelidir.
- Başlangıç eğitimi veya hizmet-içi eğitim programlarının müfredatıyla bütünleştirilebilecek mevcut temel kurslar değerlendirilmelidir. Bir standart kurs, daha sonra, başlangıç ve hizmet-içi eğitim kurumlarına tavsiye edilebilir.
- İleri seviye kurslar için benzer bir değerlendirme yapılabilir ve daha sonra standart bir ileri seviye kurs tavsiye edilebilir.
- Yerel eğitimciler tarafından yerel dillerde eğitim verilmesinin mümkün olduğu ve uluslararası eğitimcilerle ancak sınırlı ölçüde ihtiyaç duyulduğu noktaya kadar, bu kursların verilmesinde eğitimcilerin eğitilmesi gerekli olacaktır.

4. Eğitim/kendi kendine eğitim malzemelerine erişme

- Ortak uluslararası standartları ve iyi uygulamaları yansıtan eğitim malzemeleri geliştirilmelidir. Bunlar, yerel olarak uygulanmak üzere maliyet-etkin bir biçimde eğitim kurumlarına sunulmalıdır.
- Hâkimler ve savcılar öncelikle yurtiçi mevzuatın uygulanmasında eğitilmeleri gerekli olmakla beraber, yurtiçi sistemleri ve mevzuatı yeterince dikkate alan standartlaştırılmış eğitim malzemeleri geliştirmek de mümkündür.
- Çevrim-içi kurslar geliştirilmeli ve kullanıma sunulmalıdır.

5. Temel ve ileri eğitim için pilot merkezler

- Standartlaştırılmış kurslar ve malzemeleri test etmek ve daha ileri seviyede geliştirmek, iyi uygulamaları yaygınlaştırmak, eğitim üzerine araştırma yapmak, eğitimcilerin sicilini tutmak, eğitimcilerin eğitimini vermek, benzer sistemlere ve dillere sahip diğer ülkelere eğitim temin etmek üzere, hâkimler ve savcılar siber suçlar ve elektronik kanıtlar hakkında temel ve ileri eğitimine yönelik pilot merkezler kurulmalıdır.
- Pilot merkezler, Avrupa Konseyinin desteğiyle, birbirleriyle olan çalışmalarını koordine etmelidir.
- Uzman olmaya hazırlanan hâkimler ve savcılar, kanun yürütme ve uygulaması için mükemmellik merkezleri yoluyla eğitime katılmayı düşünmelidirler.

6. Şebeke oluşturma yoluyla bilgiyi arttırmak

- Eğitime ek olarak, meslektaşlar arasında etkileşim, hâkimler ve savcılar arasında şebeke oluşturma ve ayrıca çeşitli diğer paydaşlar ile şebeke oluşturma hayati önemde olacaktır.
- Hâkimler ve savcılar onlar için mevcut olan (GPEN gibi) şebekeleri kullanmalıdır.
- Siber suç veya e-suç hâkimlerinden oluşan (savcılar için GPEN şebekesine benzer) uluslararası bir şebekenin kurulması Avrupa Konseyi tarafından müzakere edilmelidir.
- Avrupa Konseyi ve Avrupa Adli Eğitim Şebekesi, siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine eğitim sunan Avrupa kurumları arasında şebeke oluşturulmasını desteklemelidir.

- Hâkimler ve savcılar bunlara ve siber suçla ilgili birçok şebekeye erişmelerini kolaylaştırmak için, Avrupa Konseyi bu alandaki girişimler ve şebekelerin haritasını çıkarmalı ve farklı şebekeler üzerine irtibat ayrıntıları, kısa bilgiler ve linkler içeren bir portal kurmalıdır. Böyle bir portal, farklı şebekeler arasında koordinasyonu ve mevcut eğitim merkezleri ve girişimlerine erişmeyi de kolaylaştıracaktır.

7. Kamu-özel işbirliği

- Özel sektörün konu hakkında uzmanlığa sahip olması dikkate alındığında, hâkimler ve savcılarının eğitimine özel sektörün desteği yararlı olacaktır. Aynı zamanda, hâkimler ve savcılar bağımsız ve tarafsız kalmalıdır.
- Adli eğitim kurumları, eğitim programları tasarlarlarken, eğitim malzemeleri geliştirirken ve kurslar verirken, özel sektör uzmanlığından yararlanmalıdır.
- Sektörden eğitim kurumlarına verilen destek, potansiyel olarak mahkemede elverişli kararlar temin etme veya ticari iş üretme amacına değil, hâkimler ve savcılarının bilinçli kararlar verebilmelerini sağlayan yeterli bilgiyle donatılması amacına yönelik olarak tasarlanmalıdır.
- Özel sektör, şeffaf bir biçimde, uluslararası veya ulusal kuruluşları, akademik camiayı, eğitim girişimlerini veya diğer üçüncü tarafları destekleyebilir ve bunlar da bağımsız eğitim kurumlarına destek verebilirler.
- Hâkimler ve savcılarının internet ve siber suçlar hakkında genel bir anlayışa sahip olmaları gerekli olmakla beraber, onlara spesifik platform bilgisi vermek de önemlidir. Sektör, ilgili platformların işleyişi hakkında (bütün kurslar için değil) spesifik modüller için malzeme temin edebilir.

Avrupa Konseyinin Lizbon Şebekesi bu kavramı Eylül 2009'da onayladı ve adli eğitim kurumları tarafından geniş çapta yaygınlaştırılması ve uygulanmasını tavsiye etti. Kavrama mümkün olan en geniş desteği sağlamak için onu Avrupalı Hâkimler Danışma Konseyi ve Avrupalı Savcılar Danışma Konseyinin ve ayrıca Adaletin Verimliliği İçin Avrupa Komisyonunun (CEPEJ)dikkatine sunmayı kararlaştırdı.

2 Giriş

Son yıllarda, dünyanın her yerinde toplumlar bilgi toplumuna dönüşme yolunda muazzam ilerlemeler kaydetmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) artık insanların hayatının hemen her yönüne nüfuz etmektedir. BİT'ye bağımlılığın artması, toplumları, siber suçlar (bilgisayar verileri ve sistemlerine karşı veya bunlar yoluyla işlenen suçlar) gibi tehditlere maruz bırakmaktadır.

BİT'ye karşı veya BİT yoluyla işlenen çok sayıdaki suçlara ek olarak, mahkeme önüne gelen gittikçe artan sayıdaki vakalarda, bir bilgisayar sistemine veya başka cihazlara kaydedilmiş elektronik kanıtlar söz konusu olmaktadır.

Dolayısıyla, hâkimler ve savcılar siber suçlar ve elektronik kanıtlar ile uğraşmaya hazır olmalıdır. Avrupalı Hâkimler Danışma Konseyi tarafından ifade edildiği gibi¹, "hâkimlerin, tam hukuk öğrenimlerinden sonra, görevlerini tatmin edici biçimde yapabilmeleri için ayrıntılı, çeşitlenmiş eğitim almaları elzemdir" (paragraf 3), "Bu eğitim aynı zamanda onların bağımsızlığı ve tarafsızlığının da bir garantisidir" (paragraf 4) ve eğitimde "toplumsal farkındalık ihtiyacı ve toplum içinde hayatın karmaşıklığını yansıtan farklı konuları kapsamlı bir şekilde anlama ihtiyacı da dikkate alınmalıdır" (paragraf 27). Bugünün toplumlarında BİT'nin önemi, hâkimler ve savcılarının bu gibi teknolojiler ve ilgili problemler hakkında en azından temel bir anlayışa sahip olmalarını gerekli kılmaktadır.

Birçok ülkede kanun yürütme makamları siber suçları araştırma ve elektronik kanıtlar temin etme kapasitelerini güçlendirebilmiş olsa da, ceza adaleti sürecinde temel bir rol oynayan hâkimler ve savcılar için durumun pek böyle olmadığı anlaşılmaktadır. Tecrübeler şuna işaret ediyor ki hâkimler ve savcılar çoğu durumda siber dünyanın yeni realiteleriyle başa çıkılmasında güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Dolayısıyla, hâkimler ve savcılarının, eğitim, şebeke oluşturma ve uzmanlaşma yoluyla, siber suçları dava etme ve bunlar hakkında karar verme ve elektronik kanıtlardan yararlanma imkânlarını geliştirmek için özel gayretlere ihtiyaç vardır.

Yeni teknolojiler ile ilgili olarak özel sektörün uzmanlığı kanun yürütme eğitiminde elzem olmuştur. Bu uzmanlık adli eğitim için de yararlı olacaktır² fakat bu potansiyel şimdiye kadar yeterince kullanılmamıştır. Aynı zamanda, hâkimler ve savcılarının bağımsızlığı ve tarafsızlığı korunmalıdır. Dolayısıyla, hâkimler ve savcılarının, özel sektör uzmanlığına erişme, sektörün ve teknolojinin işleyişini anlamalarına imkân verirken onların bağımsızlığını sağlamak için yenilikçi yaklaşımlara ihtiyaç vardır. Burada teklif edilen kavram, adli eğitim kurumlarının standartlaştırılmış eğitim programları ve diğer vasıtalar yoluyla sektörün ve akademik camianın desteğinden nasıl istifade edebileceklerini göstermektedir.

Bu raporda sunulan kavramın amacı, adli eğitim kurumlarının hâkimler ve savcılar için siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine eğitim programları geliştirmesine yardım etmek ve bu eğitimi düzenli başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitimle bütünleştirmek (yani, onu kurumsallaştırmaktır).

¹ Avrupa ve ülke seviyelerinde hâkimler için uygun başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitim üzerine 4 numaralı görüş (CCJE (2003) Op no 4)

² Mart 2009'da yayımlanan inceleme: "[Kilit siber suç personeline uzun vadeli sürdürülebilir eğitim vermek için kanun yürütme makamları, sektör ve akademik camia arasında işbirliği](#)"

Burada sunulan kavram, Belçika, Hırvatistan, Gürcistan, Almanya, Fransa, Hollanda, Polonya, Portekiz, Romanya, İspanya, "eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya" ve Birleşik Krallıktaki eğitim kurumlarından alınan bilgilere (Haziran 2009'da bir ankete verilen cevaplara), Temmuz 2009'da Belçika, İrlanda, İtalya, Portekiz, Hollanda ve Birleşik Krallık temsilcileri ve özel sektör temsilcileriyle yapılan bir seminere ve 3-4 Eylül 2009 tarihlerinde bu ülkelerin eğitim kurumları, hâkimleri ve savcılarının temsilcileri, özel sektör temsilcileri ve Avrupa Adli Eğitim Şebekesi ve Avrupa Konseyi Lizbon Şebekesinin³ temsilcileriyle yapılan bir seminere dayanır.

Çok-paydaşlı bir süreç – ilk defa olarak – hâkimler ve savcıların siber suç ve elektronik kanıt konularında eğitilmesine yönelik bir kavramın hazırlanmasıyla sonuçlandı. Bu sürecin katılımcı niteliği, farklı paydaşların işbirliğini ve kavramın uygulanmasında bilgi ve uzmanlığın mutabakatını kesinlikle kolaylaştıracaktır.

Avrupa Konseyinin Lizbon Şebekesi bu kavramı Eylül 2009'da onayladı ve adli eğitim kurumları tarafından geniş çapta yaygınlaştırılması ve uygulanmasını tavsiye etti. Kavrama mümkün olan en geniş desteği sağlamak için onu Avrupalı Hâkimler Danışma Konseyi ve Avrupalı Savcılar Danışma Konseyinin ve ayrıca Adaletin Verimliliği İçin Avrupa Komisyonunun (CEPEJ)dikkatine sunmayı kararlaştırdı.

³ Hâkimlerin Eğitiminden Sorumlu Kişiler ve Kurumlar Arasında Bilgi Alışverişi için Lizbon Şebekesi.

3 Eğitim kurumları⁴ ve sistemleri

Avrupa'da – ve keza diğer bölgelerde – hâkimler ve savcılarının eğitilmesine yönelik sistemler oldukça çeşitlidir.⁵

Başlangıç eğitimiyle ilgili olarak, sistemler genellikle aşağıdaki sistemlerden biri veya bunların bir karışımından oluşur⁶:

- Sistem A: Adaylar – üniversite seviyesinde hukuk öğrenimini bitirdikten ve genellikle bir giriş sınavında başarılı olduktan sonra – hâkim ve/veya savcı olmak için bir adli eğitim merkezinde özel eğitim alırlar. Müstakbel hâkimler ve savcılar bazen birlikte, bazen farklı kurumlarda eğitilirler.
- Sistem B: Adaylar – üniversite seviyesinde hukuk öğrenimini bitirdikten sonra – savcılık birimlerinde, mahkemelerde, hukuk bürolarında veya başka kurumlarda (bazen resmi bir staj biçiminde) pratik deneyim kazanır ve daha sonra bir sınavdan geçerek, avukat, savcı veya hâkim olarak çalışma yetkisine kavuşurlar. Burada merkezi bir eğitim kurumu söz konusu değildir.⁷

Hizmet-içi eğitim, yani, görevdeki hâkimler ve savcılarının devamlı mesleki eğitimi, başlangıç eğitiminden de sorumlu olan kamu adli eğitim kurumları tarafından (örneğin Fransa, Gürcistan, Hollanda, Polonya, Portekiz, Romanya, İspanya, "eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya", Hırvatistan), özel olarak hizmet-içi eğitim maksadıyla kurulan eğitim kurumları tarafından (örneğin [Almanya](#)) veya başka kamu kurumları, hükümet dışı kuruluşlar, uluslararası kuruluşlar veya özel sektör tarafından verilmektedir. Çoğu durumda, hâkimler veya savcılar görevlerini uzmanlaşmış mahkemelerde yapıyor olmadıkça (örneğin Romanya) hizmet-içi eğitim seçimlidir.

Başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitim müfredatı çoğu durumda resmi bir inceleme ve onay sürecini gerektirir, ancak seçimlik hizmet-içi eğitim bakımından daha büyük bir esneklik vardır. Örneğin:

- Fransa'da müfredat yargı, hukuki personel ve Adalet Bakanlığı daireleri arasında istişareleri müteakip oluşturulmakta, eğitim programı daha sonra onay için okul Yönetim Kuruluna sunulmaktadır.
- Almanya'da, adalet sistemlerinin farklı idarelerinin temsilcileriyle hâkimler ve savcılarının mesleki derneklerinin temsilcilerinden oluşan Alman Adalet Akademisinin Programlama Konferansı akademinin hizmet-içi eğitim müfredatının hazırlanmasından sorumludur.
- Polonya'da, her yıl 30 Nisan tarihine kadar, Adalet Bakanlığı daireleri, mahkeme başkanları ve savcılık birimleri tarafından teklifler sunulmaktadır. Bu teklifler temelinde, Ulusal Okulun Direktörü, 30 Temmuz tarihine kadar, ertesi yıla ait eğitim faaliyetleri takvimini onay için Programlama Kuruluna sunar. Adalet Bakanlığınca onaylandıktan sonra, eğitim faaliyetleri

⁴ Eğitim kurumu ifadesi, burada, eğitimden sorumlu herhangi bir kuruluş anlamında kullanılmıştır.

⁵ Avrupa Konseyi [Hâkimler Danışma Konseyi](#) tarafından 2003'te ifade edildiği gibi: "Avrupa ülkeleri arasında hâkimlerin başlangıç ve hizmet-içi eğitimiyle ilgili olarak büyük farklar vardır. Bu farklar, kısmen, farklı adli sistemlerin özellikleriyle bağlantılı olabilir, fakat bazı noktalarda kaçınılmaz veya zorunlu görünmezler. Bazı ülkeler, uzmanlaşmış kurumlarda uzun süreli örgün eğitim vermekte, bunun ardından yoğun ileri eğitim sunmaktadır. Bazı ülkeler ise, somut örnekler temelinde bilgi ve mesleki tavsiye veren, nasıl bir yaklaşım izlemek gerektiğini gösteren, didaktik olmaktan kaçınan tecrübeli bir hâkimin nezaretinde bir tür staj eğitimi temin etmektedirler. Örf ve adet hukukuna dayalı ülkeler, genellikle avukat olarak uzun süreli mesleki tecrübeye ağırlık verirler. Bu imkânlar arasında, eğitimin değişen ölçülerde organize ve zorunlu olduğu çeşitli ülkeler vardır." Avrupa ve ülke seviyelerinde hâkimler için uygun başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitim üzerine Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin dikkatine Avrupalı Hâkimler Danışma Konseyinin (CCJE) 4 numaralı görüşü (CCJE (2003) Op. N° 4; Kasım 2003).

⁶ Daha çok bilgi için Eklentiye bakınız.

⁷ Örf ve adet hukukuna dayalı sistemlerin özellikleri belirtilmelidir: Örneğin Birleşik Krallıkta, hâkimler tecrübeli hukukçular arasından tayin edilir. Tam zamanlı hâkim olmayan hukukçuların her yıl en az bir defa kısmi zamanlı hâkim olarak görev yapmaları imkânı da vardır; bunun ardından, onların büyük çoğunluğu tam zamanlı hâkim olarak tayin edilir. Ayrıca, hukukçu olmayanlar arasından hukuk ve ceza mahkemelerinin üyeleri olarak görev yapmak üzere tayin edilen birçok kişi vardır. Herhangi bir tayin öncesinde ve görev esnasında uygulanan ayrı eğitim programları mevcuttur.

takvimi Adalet Bakanlığının ilgili dairelerine, temyiz mahkemelerinin başkanlarına ve temyiz kademesindeki savcılıklara gönderilir.

- Romanya'da başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitime ait strateji Yüksek Hâkimler Ulusal Enstitüsünün Bilimsel Konseyi ve Hâkimler Yüksek Konseyi tarafından onaylanır.
- İspanya'da müfredat ve eğitim programları, hâkim dernekleri veya bireysel hâkimler ile istişare halinde hukuk uzmanlarından oluşan bir pedagojik komite tarafından hazırlanır. Hâkimlere yönelik başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitim müfredatı Yargı Genel Konseyi tarafından kesin olarak tasdik edilir.
- Portekiz'de Adli Etütler Merkezi tarafından her yıl bir eğitim programı hazırlanır ve geliştirilir. Başlangıç eğitiminin müfredatı kanunla belirlenmiş iken, hizmet-içi eğitim uygulamada tespit edilen ihtiyaçlara göre her yıl değişir. Eğitim programı, Yüksek Yargı Konseyleriyle, Vergi ve İdare mahkemeleriyle ve Savcılık Dairesiyle istişarelerden sonra tesis edilir.
- Belçika'da genel ve daha özel formasyon programları her yıl Adli Eğitim Enstitüsü tarafından veya onun nezaretinde geliştirilir. Bu Enstitü kanunla yeni kurulmuş olup (31/01/07) 2009 başından bu yana faaliyet göstermektedir. Genellikle seçimler olan hizmet-içi eğitimin kapsamına siber suçlar da dâhil edilebilir.
- Hollanda'da Hâkimler Konseyi ve Savcılar Konseyi (ikisi birlikte SSR adli eğitim kurumunu sevk ve idare ederler) teklif edilen bir eğitim için bütçe olup olmadığına karar verirler. Teklifler, örneğin, savcılar veya hâkimler tarafından veya SSR okutmanları tarafından yapılabilir. Bütçe imkânı mevcut ise ve tahsisat yapılır ise, SSR'den ilgili uzmanlar, savcılık, hâkimler ve yararlı olduğunda (özel sektör dâhil) üçüncü taraflar önerilen eğitimi geliştirirler.
- Hırvatistan'da başlangıç eğitimi müfredatı ve hizmet-içi eğitim planları, Danışma Konseyi ve Adalet Akademisinin Program Konseyi ile işbirliği edilerek oluşturulur. Program Konseyi eğitim önceliklerini belirler ve mesleki eğitimin yıllık müfredat taslağını sunar. Danışma Konseyi belgeyi kabul eder ve mesleki eğitim stratejisini tanımlamak için kılavuz esaslar verir. Her iki konseyin üyeleri önde gelen hukuk uzmanları ve Adalet Akademisinin bütün hedef gruplarının temsilcileridir.

Eğitim kurumları, siber suçlar ve elektronik kanıtlarda olduğu gibi bilhassa konuların özel ve teknik olması halinde, dış uzmanlıktan yararlanabilirler. Örneğin:

- Almanya'da Alman Adalet Akademisi, genellikle hukukçu veya araştırmacı olan dış okutmanlardan ve bazen de sektör uzmanlarından geniş ölçüde yararlanır.
- Hollanda'da danışmanlar ve sektör uzmanları eğitim kurslarının geliştirilmesine ve eğitim oturumlarının uygulanmasına katılırlar.
- Romanya'da, Yüksek Hâkimler Ulusal Enstitüsü siber suçlar gibi uzmanlık alanlarında ve özellikle eğiticilerin eğitilmesi için dış eğitimciler ve okutmanlara başvurur (örneğin Avrupa Konseyi, ABD Adalet Bakanlığı, FBI, ABD Gizli Servisi, ayrıca eBay, Visa, American Express, Amazon, PayPal, Microsoft gibi özel sektör kuruluşları).
- İspanya'da Yargı Genel Konseyi siber suçlar ve siber adli tıp alanında eğitim sağlanması için özel sektör şirketleri (CYBEX, Logality) ile anlaşmalar imzalamıştır. Buna ek olarak, özel sektör uzmanları adli eğitimde yer alırlar.
- Portekiz'de Adli Etütler Merkezi eğiticilerinin çoğu hâkim veya savcılardır. Hizmet-içi eğitim (örneğin seminerler veya kısa süreli kurslar) için özel sektörden eğiticiler ve başka uzmanlar görev alabilmektedir.
- Hırvatistan'da organize ve ekonomik suçlara karşı mücadele eden polis birimlerinden uzmanlar eğitimin geliştirilmesi ve verilmesine katılmaktadır.
- Belçika'da hâkimler ve savcılarının eğitilmesine tahsis edilen bütçenin önemli bir kısmı üniversiteler tarafından organize edilir. Ancak, bazı eğitim programlarına özel sektörden uzmanların katılması imkânı da vardır.

Siber suçlar/elektronik kanıtlar üzerine hâkimler ve savcılarının eğitilmesi bakımından aşağıdaki sonuçlar çıkarılmıştır:

- Hâkimler ve savcılar – kural olarak – eğitimlerine üniversite seviyesinde öğrenimle başlarlar. Siber suçlar ve elektronik kanıtlar ile ilgili konular mevzuatta ne kadar çok düzenlenirse, bunların hukuk öğreniminde ders kitapları ve müfredata o kadar çok yansıtılacağı varsayılabilir. Ancak, üniversite seviyesinde dersler için malzemeleri hazırlamaktan sorumlu olanlara bu konuda önerilerde bulunmak faydalı olabilir.
- Başlangıç eğitiminin adli yargı kurumlarınca verildiği ülkelerde, siber suç/elektronik kanıt eğitimini müfredata dâhil etmek mümkün olmalıdır.
- Başlangıç eğitiminin iş üstünde olduğu hallerde bu imkân daha azdır.
- Çoğu ülkelerde, hizmet-içi eğitim sunan adli eğitim kurumları mevcuttur ve siber suçlar/elektronik kanıtlar ile ilgili konuları müfredata dâhil etmek mümkün olmalıdır.
- Hizmet-içi eğitim ihtiyaç oldukça yapılabilirse de, siber suç/elektronik kanıt eğitimini resmi müfredata dahil etmek ve böylece bu eğitimi kurumsallaştırmak için resmi prosedürler ve onaylar gereklidir.
- Hizmet-içi eğitim genellikle seçimliktir. Hâkimler ve savcılar, siber suçlar/elektronik kanıtlar gibi teknik bir konuda eğitim almaya ikna etmek gerekli olacaktır.⁸
- Eğitim kursları geliştirilmesi, eğitimcilerin eğitilmesi ve eğitim kurslarının uygulanması için dışarıdan kamu ve özel sektör uzmanlığı gereklidir ve kullanılabilir.

⁸ Portekiz’de hizmet-içi eğitim zorunludur (yani, her hâkim ve savcı yılda en az iki eğitime katılmak zorundadır). Romanya’da bazı hallerde zorunlu olabilmektedir.

4 Hâkimler ve savcılarının ihtiyacı olan bilgi ve beceriler

Açıktır ki gittikçe artan sayıda ceza davası, fakat aynı zamanda medeni hukuk ve idare hukuku davaları, şu veya bu şekilde bilgi ve iletişim teknolojileriyle bağlantılı olacak ve ceza hâkimleri ve savcılarının çoğunluğu siber suçlar olmasa bile, elektronik kanıtları ilgilendiren konular ile karşı karşıya gelecektir. O halde, sadece uzmanlaşmış hâkim ve savcılarının eğitilmesi yeterli değildir.

Siber suç ve elektronik kanıt bilgilerinin geniş çapta dâhil edilmesi gerekir: dolayısıyla, hâkimler ve savcılarının hepsi veya mümkün olduğunca çoğu, siber suç ve elektronik kanıtla ilgili konularda en azından temel eğitim almalıdır. Bu temel eğitim, müstakbel hâkimler ve savcılar için başlangıç eğitimi yoluyla, görevdeki hâkimler ve savcılar için hizmet-içi eğitim yoluyla verilmelidir.

Aynı zamanda, bunlar son derece teknik ve devamlı gelişen konulardır ve genel olarak hâkimler ve savcılarının teknolojik gelişmelere her zaman ayak uydurabilmeleri beklenemez. Dolayısıyla, siber suçlar ve elektronik kanıtlar alanında uzmanlaşan yeterli sayıda hâkim ve savcıya ileri bilgiler sağlanması gerekir.

4.1 Temel bilgiler

Adli sistemlerin çoğunda, belirli bir davaya hangi hâkimin bakacağı önceden söylenemez (tabii hâkim ilkesi). Böylece, nihai olarak bütün hâkimler, tetkik hâkimleri ve savcılar siber suç ve elektronik kanıtlarla ilgili konularda temel bilgilere sahip olmalıdır. "Temel bilgiler" demek aşağıdaki konuları anlayabilir olmaları demektir:

- Bilgisayarlar ve şebekeler: bunlar nasıl çalışır, internetin işleyişi hakkında temel kavramlar, hizmet sağlayıcıların rolü, hâkimler ve savcılar bakımından özel zorluklar
- Siber suçlar: Suç işlemek için bilgi ve iletişim teknolojilerinin nasıl kullanıldığı
- Siber suçlar mevzuatı: yurtiçi mevzuat (içtihatlar dâhil) ve uluslararası standartlar
- Yargı yetkisi ve yer bakımından yetkiler
- Elektronik kanıtlar: teknik prosedürler ve hukuki mülahazalar.

Bu temel eğitimin sonucunda, hâkimler ve savcılar:

- Suç oluşturan davranışları yurtiçi mevzuattaki düzenlemeler ile ilişkilendirebilecek
- Soruşturma tekniklerini onaylayabilecek
- Bilgisayar sistemlerinin aranması ve müsadere edilmesini ve elektronik kanıtlar çıkarılmasını emredebilecek
- Uluslararası işbirliğini hızlandırabilecek
- Tanıkları ve uzmanları sorgulayabilecek
- Elektronik kanıtlar sunabilecek/doğrulamaya uygun bir konumda olmalıdırlar.

Hâkimler ve savcılar için tipik bir temel eğitim kursunun bir örneği aşağıda verilmiştir.

Örnek: Siber suç ve elektronik kanıt eğitimi – temel bilgiler vermek için tipik bir modül

Kurs amacı	Kursun bitiminde, hâkimler ve savcılar siber suç ve elektronik kanıtlar hakkında, bunlarla ilgili olarak nasıl işlem yapabilecekleri, hangi esas ve usul kanunları ve hangi teknolojilerin uygulanabileceği, acil ve etkili tedbirlerin ve kapsamlı uluslararası işbirliği uygulamalarının nasıl yapılabileceği hakkında temel bilgiye sahip olmalıdır.
Oturum 1	Siber suçlar hakkında <ul style="list-style-type: none"> ➤ Siber suçlardan niçin endişe edilmeli? ➤ Siber suç nedir? ➤ Hâkimler ve savcılar için zorluklar ➤ Ulusal hukuk ve uluslararası standartlar
Oturum 2	Teknoloji <ul style="list-style-type: none"> ➤ İnternetin işleyişi (temel kavramlar) ➤ Terimler sözlüğü ➤ Protokoller
Oturum 3	Yurtiçi mevzuatta bir suç olarak siber suçlar <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bilgisayar verileri ve sistemlerine karşı suçlar ➤ Bilgisayar ile bağlantılı dolandırıcılık ve kalpazanlık ➤ İçerikle ilgili suçlar (çocuk pornografisi, yabancı düşmanlığı, ırkçılık) ➤ Fikri mülkiyetle ilgili suçlar ➤ Mahkeme kararları/içtihatları
Oturum 4	Elektronik kanıtlar <ul style="list-style-type: none"> ➤ Elektronik kanıtın tanımları ve özellikleri ➤ Elektronik kanıtın gerekleri ➤ Bilgisayar adli tıbbı
Oturum 5	Usul hukuku/soruşturma tedbirleri <ul style="list-style-type: none"> ➤ Yargı yetkisi ve yer bakımından yetkiler ➤ Bilgisayar verilerinin korunması ➤ Hazırlama emirleri/kararları ➤ Bilgisayar verilerinin aranması ve müsaderesi ➤ Trafik ve içerik verilerinin yakalanması ➤ Güvenceler
Oturum 6	Özel sektörle etkileşim
Oturum 7	Uluslararası işbirliği <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uluslararası işbirliği için bir çerçeve olarak Siber Suçlar Sözleşmesi ➤ Genel ilkeler ➤ Geçici tedbirler ve 24/7 irtibat noktalarının rolü ➤ Karşılıklı adli yardım ve yetkili makamların rolü
Oturum 8	Değerlendirme ve sonuç
Lojistik ve malzemeler	Eğitim çevrim-içi olarak veya derslikte verilebilir. Derslikte verilirse: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sunumlar için bir PC ve projektör ile eğitim odası yeterlidir (bu kursta adli tıp yazılımları veya soruşturma tekniklerinin gösterilmesi gibi pratik çalışmalar olmadığından, bir bilgisayar laboratuvarı gerekli değildir) ➤ Yurtiçi esas ve usul mevzuatının ilgili parçaları ➤ Açıklayıcı rapor dâhil Siber Suçlar Budapeşte Sözleşmesi ➤ Terimler sözlüğü ve diğer temel bilgileri de içeren okuma kitabı ➤ Yabancı bir dilde dersler verilirse, sözlü çeviri sağlanmalı ve malzemeler tercüme edilmelidir.

4.2 İleri bilgiler

Bazen, temel bilgiler siber suçla ilgili bir davayı yürütmek için yeterli olmaz. Bu türden durumları karşılamak için, siber suçlar ve elektronik kanıtlar ile ilgili karmaşık olayları soruşturmak/dava etmek/hükme bağlamak veya başka savcılar ve hâkimlere destek vermek üzere çok sayıda hâkim, soruşturma hâkimi ve savcının ileri bilgilere sahip olması gerekecektir.

Bazı ülkelerde, uzmanlaşmış savcılık birimleri veya daireleri tesis edilmiştir (örneğin Romanya, Sırbistan). Diğer bazı ülkelerde ise, daha büyük savcılık birimlerinin hizmetinde uzmanlaşmış savcılar vardır. Hollanda'da en büyük 11 savcılığın her birinde siber suçlar üzerine uzmanlaşmış en az bir savcı olmasını temin etmek için "intensiveringsprogramma" adlı program uygulamaya konulmuştur. İtalya'da yeni siber suçlar mevzuatı kapsamında, siber suçlarla ilgili konularda 29 savcılık yetkilidir. Portekiz'de Lizbon Bölge Savcılığı bilgisayar suçları üzerine uzmanlaşmış bir bölüme sahiptir; ilgili soruşturmalar bu bölüm içinde dağıtılır.

Bazı ülkelerde, belirli savcılar polisin yüksek teknoloji suç birimlerinin çalışmalarına nezaret edebilmektedir. Çoğu ülkede, savcılık birimleri hiyerarşik tarzda örgütlenmiştir; böylece kıdemli bir savcı bir davayı uzmanlaşmış bir savcıya verebilir. Dolayısıyla, ileri seviyede bilgiye sahip olması gereken savcılar belirlemek mümkündür.

Hâkimler bakımından, bazı ülkelerde, siber suçla ilgili davaların, organize suçlar gibi belirli türlerde suçlara bakan bir mahkemede uzmanlaşmış bir hâkime verilmesi mümkündür. Belgrad bölge mahkemesinde özel bir dairenin siber suç davalarına baktığı Sırbistan buna örnektir (muhtemelen Avrupa'daki tek örnek). Ancak, çoğu adli sistemde tabii hâkim ilkesi dikkate alındığında, farklı bir yaklaşıma gerek vardır. Hollanda'da (bu açıdan Avrupa'da belki tek örnektir), başka hâkimlere bir kaynak olarak hizmet eden uzmanlaşmış hâkimlerle beş merkez tesis edilmiştir. İspanya'da, siber suçlar ve elektronik kanıtlar alanında uzmanlaşmış bir grup hâkimin diğer hâkimlere yardım ve tavsiye vermesini öngören benzer bir teklif Genel Yargı Konseyi tarafından müzakere edilmektedir. Belçika'da kanunen uzmanlaşma gerekli değildir, fakat mahkemelerin çoğu kendi üyelerinden biri veya birkaçının uzmanlaşmasını talep etme imkânına sahiptirler. Ancak, bu davaların uzmanlaşmış hâkimlere verilmesi sadece mahkemenin içsel örgütlenmesine ait bir konudur. Bazen, belirli davaları yargılama yetkisi kanunla ülkenin belirli mahkemelerine (Brüksel) verilmiştir. Ancak, davaların çoğunda yetki suçun yeriyle belirlenir ve uzmanlaşmış bir hâkim/savcı her zaman orada mevcut değildir. Birçok ülkede, siber suç davalarına diğerlerinden daha sık bakan, dolayısıyla diğerlerinden daha yüksek seviyede bir uzmanlaşma gerektiren mahkemeler olabilmektedir.

"İleri bilgi" demek, hâkimler ve savcılarının pratik anlayışa sahip olmaları ve bilgilerini aşağıdaki hususlarda tatbik edebilmeleri demektir:

- Bilgisayarlar ve şebekeler:
 - Bilgisayar ve siber suç terimleri
 - İnternetin işleyişi
 - Protokoller ve teknoloji
 - Hizmet sağlayıcıların rolü
- Siber suçlar:
 - Siber suçlarda eğilimler
 - Tipolojiler: Siber suçların tipleri ve teknikleri (örneğin avlama (phishing), robot ağlar (botnets) ve diğer zararlı/kötücül yazılımlar, çocuk pornografisi)
 - Pratik örnekler ve simülasyonlar
- Siber suç mevzuatı:
 - Yurtiçi mevzuat ve içtihatlar
 - Uluslararası işbirliği: uluslararası ve iki taraflı anlaşmalar, adli işbirliği kanalları ve hızlandırılan işbirliğine yönelik pratik vasıtalar

- Soruşturma ve elektronik kanıtlar:
 - Yetki ve yer bakımından yetkiler
 - Usul hukuku düzenlemeleri ve bunların pratikte uygulanması
 - Elektronik kanıtları aramak, müsadere etmek ve korumak için adımlar
 - Adli tıp yazılımlarının özellikleri
 - Şüphelileri belirlemek
 - Suç yoluyla elde edilen parayı takip etmek
 - Güvenceler ve şartlar
 - Mahkemede elektronik kanıt sunmak

Örnek: Siber suç ve elektronik kanıt eğitimi - ileri bilgi için tipik bir modül⁹

Kurs amacı	Kursun bitiminde, hâkimler ve savcılar, bilgisayarların ve şebekelerin işleyişi, siber suçun ne olduğu, siber suç mevzuatı, yargı yetkisi, soruşturma araçları ve elektronik kanıtlar ve uluslararası işbirliği üzerine pratikte uygulanabilen ileri bilgilere sahip olmalıdır.
Oturum 1	Bilgisayarlar ve şebekeler <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bilgisayar ve siber suç terimleri ➤ BİT/internet altyapısının işleyişi <ul style="list-style-type: none"> - Protokoller ve teknoloji - Bilgisayarlar nasıl iletişim yapar - IP araştırması ve elektronik kanıtlar – numaralar ve bilgisayar adları - Hizmet sağlayıcıların rolü ➤ İnternet üzerinde bilgi <ul style="list-style-type: none"> - Bilgi toplama - Gizlenmiş internet veri tabanları kullanımı ➤ Sosyal grupların profilleri <ul style="list-style-type: none"> - İletişim biçimleri - Anonimlik biçimleri ➤ İnternet üzerindeki bilgisayarlar, şirketler ve kişilerin yerleri ve kimliklerinin tespiti
Oturum 2	Siber suçlar ve güvenlik riskleri <ul style="list-style-type: none"> ➤ Siber suçlarda eğilimler ➤ Tipolojiler: Siber suçların tipleri ve teknikleri (örneğin avlama (phishing), robot ağlar (botnets) ve diğer zararlı/kötücül yazılımlar, çocuk pornografisi) ➤ Suç işleyenler bilgi ve iletişim teknolojilerini nasıl kullanırlar ➤ Suçlular ➤ Siber suçların etkisi ➤ BİT güvenliği nasıl artırılır ➤ Pratik örnekler ve simülasyonlar
Oturum 3	Siber suç mevzuatı: Maddi ceza hukuku <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bilgisayar verileri ve sistemlerine karşı suçlar ➤ Bilgisayarla ilgili sahtecilik ve kalpazanlık ➤ İçerikle ilgili suçlar (çocuk pornografisi, nefret suçları) ➤ Fikri mülkiyetle ilgili suçlar ➤ Mahkeme kararları/içtihatlar
Oturum 4	Soruşturma ve elektronik kanıtlar <ul style="list-style-type: none"> ➤ Elektronik kanıtlar <ul style="list-style-type: none"> - Bilgisayarlar, internet ve dijital iletişim üzerinde izler/ayak izleri - Elektronik kanıtları aramak, müsadere etmek ve korumak için adımlar - Adli tıp yazılımlarının özellikleri - Şüphelileri belirlemek

⁹ Ankete verilen cevaplara ve Hollanda örneğine dayalı.

	<ul style="list-style-type: none"> - Suç yoluyla elde edilen parayı takip etmek - Güvenceler ve şartlar - Dava yönetimi/hazırlığı - Mahkemede elektronik kanıt sunmak <ul style="list-style-type: none"> ➤ Siber suçlar/elektronik kanıtlar bakımından kanun yürütme makamlarının örgütlenmesi ➤ Olay incelemeleri
Oturum 5	Siber suç mevzuatı: usul hukuku
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bilgisayar verilerinin hızlandırılmış korunması ➤ Hazırlama emirleri ➤ Bilgisayar verilerinin aranması ve müsaderesi ➤ Trafik ve içerik verilerinin yakalanması ➤ Güvenceler ➤ İnternet hizmet sağlayıcılar/özel sektör ile etkileşim ➤ Olay incelemeleri
Oturum 6	Yetki ve yer bakımından yetkiler
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Genel ilkeler ➤ Siber suçlarda yargı yetkisi – zorluklar ➤ Siber Suçlar Sözleşmesinde yargı yetkisi hükümleri ➤ Olay incelemeleri
Oturum 7	Uluslararası işbirliği
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uluslararası işbirliği için bir çerçeve olarak Siber Suçlar Sözleşmesi ➤ Genel ilkeler ➤ Geçici tedbirler, 24/7 irtibat noktalarının rolü ve polis işbirliği ➤ Karşılıklı adli yardım ve yetkili makamların rolü ➤ Olay incelemeleri
Oturum 8	Değerlendirme ve sonuçlar
Lojistik ve malzemeler	<p>Eğitim çevrim-içi olarak veya derslikte verilebilir. Derslikte verilirse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sunumlar için bir PC ve projektör ile eğitim odası ➤ Eğitim alanların internet erişimli bilgisayar kullanması yararlı olacaktır (fakat şart değildir) ➤ Yurtiçi esas ve usul mevzuatının ilgili parçaları ➤ Açıklayıcı rapor dâhil Siber Suçlar Üzerine Budapeşte Sözleşmesi ➤ Terimler sözlüğü ve diğer temel bilgilerle okuma kitabı ➤ Dersler yabancı bir dilde verilirse, sözlü çeviri sağlanmalı ve malzemeler tercüme edilmelidir.

Hâkimler ve savcılar genellikle yüksek teknoloji suçlarını veya adli tıp vakalarını soruşturmanın ihtiyacı olan türden teknik bilgi ve becerilere ihtiyaç duymayacaktır. Yine de, kanun yürütme memurları için sistematik bir eğitim programına ulaşmak amacıyla sarf edilen gayretleri hatırlatmak yararlı olabilir.

Avrupa Komisyonu finansmanı (Falcone Programı 2002), İrlanda'daki Garda Siochana'nın liderlik ettiği ve 10 AB üye devletinden uzmanların katıldığı bir proje, kanun yürütme memurları için standartlaştırılmış bir temel ("Seviye 1") siber suç eğitim programı geliştirdi. 2004 yılından beri, iki haftalık bir kurs mevcuttur ve birçok Avrupa ülkesi ve diğer ülkelerde verilmiştir. Bu kurs 2006'da [University College Dublin](http://www.ucd.ie) (UCD) tarafından akredite edildi.

UCD ile ortaklık halinde İrlanda'daki Garda'nın liderlik ettiği başka projeler kapsamında, dünya çapında kanun yürütme makamları için Adli Tıp Bilgisayar Tekniği ve Siber Suç Soruşturması alanında tam olarak akredite bir Yüksek Lisans programına yönelik ilave ara ve ileri modüller geliştirildi. Kanun yürütme için mevcut ara seviye modüllerinin kapsamında şunlar vardır:

- İnternet Soruşturmaları
- Şebeke Soruşturmaları
- NTFS Adli Tıbbı
- Linux Adli Tıbbı
- Mobile Telefon Adli Tıbbı
- Kablosuz LANS ve VOIP
- İleri Komut Yazma
- Canlı Veriler Adli Tıbbı
- Microsoft Vista Adli Tıbbı

Bu modüller devamlı olarak güncellenir ve ilave modüller hazırlanmaktadır.¹⁰

Temmuz 2007'de Europol, Avrupa'da kanun yürütme soruşturmacılarına yönelik sertifikalı bir eğitim müfredatı oluşturmak ve bunu AB ötesine yayarak aynı şeyi yapmak isteyen diğer kanun yürütme kurumlarına yardım etmek için yüksek teknoloji suçlarıyla ilgili eğitim alanında AB içindeki çabaları koordine etmek amacıyla Siber Suçları Soruşturma Eğitiminin Uyumlaştırılması Grubunu tesis etti. Avrupa Komisyonu, OLAF, Eurojust, CEPOL, Interpol, Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler, Siber Suç Soruşturmaları UCD Merkezi, Troyes Üniversitesi, Canterbury Christchurch Üniversitesi, Bologna Üniversitesi ve sektör bu grubun üyeleri arasında yer alırlar.

4.3 Uzmanlık bilgileri

Bazı hâkimler ve savcılar lisansüstü öğrenim, kendi kendine eğitim, şebeke oluşturma veya mesleki tecrübe yoluyla uzmanlık bilgileri edinebilirler. Bu bilgiler normal eğitim programlarının bir parçası değildir. Uzmanlık bilgisine sahip hâkimler ve savcılar diğerleri için ve eğitici olarak değerli bir kaynaktır.

¹⁰ Diğer örnekler arasında [Birleşik Krallık Asayiş İyileştirme Ajansının](#) yüksek teknoloji suç programları vardır.

5 Siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine mevcut eğitim

5.1 Başlangıç eğitimi

“Başlangıç eğitimi” demek, adayların – üniversite seviyesinde hukuk öğrenimini bitirdikten sonra – hâkim ve/veya savcı olmak için aldıkları eğitim demektir. Birçok sistemde, başlangıç eğitimi bir yıldan üç yıla kadar bir süreyle bir adli eğitim kurumu tarafından verilir; diğer bazı sistemlerde başlangıç eğitimi, belirli bir müfredat olmaksızın, az veya çok örgün nitelikte pratik eğitimden oluşur.

Çoğu ülkede, siber suçlar ve elektronik kanıtlar başlangıç eğitiminde öngörülmez veya çok sınırlı bir ölçüye kadar işlenir. Örneğin:

- Fransa’da Ecole Nationale de la Magistrature (ENM) adlı kurumda verilen usul hukuku eğitiminin kapsamında, elektronik kanıt arama ve teknoloji üzerine bir BT uzmanı tarafından verilen üç saatlik bir ders vardır; siber suç konuları işlenmez.
- Gürcistan’da, savcılar için başlangıç eğitiminde öngörülmez, fakat hâkimler ve mahkeme personeli için eğitimde bir ders biçiminde yarım günlük bir kurs verilir.
- Almanya’da pratik eğitimde bu konu gerekli değildir.
- Hırvatistan, Polonya ve Romanya’da bu konular başlangıç eğitimine dâhil edilmez.

Ancak, bazı ülkelerde siber suçlar ve elektronik kanıtlar başlangıç eğitiminin düzenli bir parçasıdır. Örneğin:

- Hollanda’da başlangıç eğitimi, Utrecht veya Zutphen’de Savcılar ve Hâkimler Eğitim Kurumu (SSR) tarafından siber suçlar üzerine verilen bir gün süreli bir temel kursu kapsar ve bir okuma kitabıyla diğer temel bilgiler içerir. Bu kursta interaktif seminerler ve olay incelemeleri yapılır. Bir gün süreli bu temel kursa ve dört gün süreli derinlemesine eğitime ek olarak, iki gün süreli bir yüksek lisans eğitimi de verilir.
- İspanya Yargı Okulu, yeni tayin edilen hâkimlere, hem usul, hem de esas konularında siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine başlangıç eğitimi sunar. Bu eğitim, usul hukuku ve kanıt toplama üzerine zorunlu eğitimin bir parçasıdır. Siber suçlar ve elektronik kanıtlar, dört gün boyunca öğleden sonra yapılan seminerlerde işlenir ve ulusal hukuk, uluslararası işbirliği sözleşmeleri, adli tıp yazılımlarının ve soruşturma tekniklerinin gösterilmesi, elektronik kanıtların müsadere edilmesi ve olay incelemeleri kapsar. Ayrıca, yılda bir defa elektronik kanıtlar üzerine özel bir seminer ve elektronik vasıtalarla işlenen suçlar ile ilgili maddi hukuk üzerine bir başka seminer düzenlenir. Bu seminerler hukuk ve BT uzmanları tarafından verilir. Hâkimlerin elektronik suçlar üzerine bir sanal kütüphaneye erişimi vardır. Bu başlangıç eğitiminin amacı temel bilgiler vermektir.
- Eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya’da, Hâkimler ve Savcılar Eğitim Akademisi, ceza hukuku, BT ve aramalar üzerine eğitimin bir parçası olarak siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine başlangıç eğitimi temin eder. Siber suçlar ve elektronik kanıtlar için 10 saat ayrılmıştır.
- Portekiz’de siber suçlar müfredatın özel ve bağımsız bir konusu değildir. Ancak, ceza soruşturması alanında, siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine (bir buçuk saatlik) özel bir seminer vardır. Ceza hukuku ve ceza usul hukuku eğitimi esnasında, bilgisayar suçlarına ve dijital kanıt elde etmek için usul tedbirlerine 9 saat, bilgi ve iletişim teknolojilerine 9 saat ayrılmaktadır.

Kurslar daimi eğitimciler, konuyla ilgili tecrübeye sahip hâkimler, savcılar ve avukatlar, uzmanlaşmış polis memurları, BT uzmanları veya özel sektörden uzmanlar tarafından verilir.

Eldeki bilgiler gösteriyor ki:

- Bütün hâkimler ve savcılara siber suçlar ve elektronik kanıtlar hakkında temel seviyede bilgi kazandırmak hedefi dikkate alınır, sağlanan eğitim çok sınırlı kalmaktadır.
- Çok az istisna ile, başlangıç eğitimi sadece temel seviyeleri kapsamakta ve ileri eğitim öngörülmemektedir.
- Tekrarlanabilen eğitim için standartlaştırılmış eğitim malzemeleri genellikle mevcut değildir.

5.2 Hizmet-içi eğitim

Hizmet-içi eğitim, yani görevdeki hâkimler ve savcılarının devamlı mesleki eğitimi, kamu adli eğitim kurumları veya çeşitli başka kuruluşlar tarafından verilir. Örneğin:

- Fransa'da Ecole Nationale de la Magistrature adlı kurum, beş günlük bir ileri seviyede seminer düzenlemekte ve ayrıca, İçişleri Bakanlığının yüksek teknoloji suçları bürosunda (OLCTIC) iki gün süreli staj eğitimleri sunmaktadır. Maliyet (kurs başına 5.000 Euro kadar) okul tarafından karşılanır. Hâkimler, savcılar, polis memurları, BT uzmanları veya sektörden uzmanlar eğitici olarak görev yaparlar.
- Gürcistan'da Yüksek Adalet Okulu hâkimler için hizmet-içi eğitimden sorumlu tek kurumdur. Devlet bütçesinden finanse edilen, siber suçlar üzerine iki günlük bir temel kurs gerçekleştirir. Üniversite öğretim üyeleri ve Yüksek Mahkeme ile temyiz mahkemelerinin hâkimleri eğitici olarak görev yaparlar. Savcılarının eğitilmesi Adalet Bakanlığının eğitim birimince yapılır, fakat bugüne kadar siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine kurslar düzenlenmemiştir.
- Almanya'da, her yıl 150 kadar eğitim faaliyeti düzenleyen Deutsche Richterakademie tarafından hâkimler ve savcılar için hizmet-içi eğitim verilir. 2009'da bu eğitim faaliyetlerinden ikisi siber suçlara yönelikti ve dörder gün süreliydi. Eğitimciler genellikle siber suçlarda tecrübeli savcılar ve hâkimler olmakta, fakat polis, gümrük, vergi makamları veya diğer kurumlardan da olabilmektedir. Eğitimin maliyeti Federal ve Merkezi Yönetimler arasında paylaşılır. Bu kurslarda temel ve ileri bilgi verilir.
- Hollanda'da hizmet-içi eğitim seçimlik olmakla beraber, her hâkim her yıl belli bir süreyle eğitim almak zorundadır. Her hâkim katılacağı kursa (kurslara) kendisi karar verebilir. Hâkimler ve Savcılar Eğitim Kurumu (SSR) ve ayrıca diğer bazı eğitim kurumları ve lisansüstü öğrenim kuruluşları da, siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine, hem temel, hem de ileri seviyeleri kapsayan hizmet-içi eğitim sunarlar. SSR her yıl üç temel kurs ve üç ayrıntılı kursla beraber bir lisansüstü kurs verir. Ulusal savcılık biriminden siber suç uzmanları ve özel sektörden uzmanlar eğitici olarak görev yaparlar. Ancak, hem hukuki yönleri, hem de uygulamayla ilgili yönleri kapsayan çok çeşitli başka kurslar da sunulmaktadır (toplam olarak 400 civarında kurs). Böylece, siber suçlar eğitimi bütün bu kurslar arasında kendine yer bulmak zorundadır.
- Polonya'da Yargı ve Savcılık Ulusal Okulu, konferans biçiminde dört-beş gün süreli temel ve ileri seviye kurslar verir. 2009 yılında, bu türden iki eğitim faaliyeti düzenlendi ("Bilgi sistemlerinin kullanımıyla işlenen suçların metodolojisi", "Yargılamada elektronik ispat").
- Romanya'da Ulusal Hâkimler Enstitüsü temel seviyede hizmet-içi eğitim temin eder. Örneğin, 2006 ile 2009 arasında, her yıl 25 kadar hâkim/savcı için, iki gün süreli iki seminer düzenlendi. Bu seminerlerin finansmanı esas itibarıyla Enstitünün kendi bütçesinden ve kısmen Avrupa Komisyonu (PHARE) yardımıyla, kısmen de eBay desteğiyle sağlandı. Romanyalı hâkimler, BT uzmanları ve Avrupa Konseyi gibi kuruluşlarca finanse edilen yabancı uzmanlar eğitici olarak görev yaparlar. Siber suçlar, temyiz mahkemelerine bağlı savcılık büroları seviyesindeki yerinden eğitimin zorunlu bir konusudur. Bu eğitim de Enstitü tarafından koordine edilir.
- İspanya'da Yargı Genel Konseyine bağlı İspanya Yargı Okulu, siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine hâkimlere hizmet-içi eğitim verir. Savcılar için bu eğitim, Adalet Bakanlığına bağlı Hukuki Tetkikler Merkezi tarafından verilir. Her iki durumda eğitim, bu konularda uzmanlaşmış bir özel şirket olan CYBEX ile işbirliği halinde düzenlenir. Yargı Okulu siber suçlar eğitimi için

42.000 Euro civarında bir bütçeye sahiptir. Özel sektör finansmanı ve desteği alınabilir. Hizmet-içi eğitim temel seviyeleri kapsar ve kurslar 3-4 gün süreli olup derslerden ve pratik vakaların analizlerinden oluşur. Malzemeler yayımlanır ve normal olarak her hâkime açıktır. 2008 ve 2009'da her yıl iki seminer düzenlendi. Bazı konular derinlemesine işlenmekle beraber, sistematik bir ileri seviyeli eğitim programı mevcut değildir.

- Portekiz'de hizmet-içi eğitim, yılda 30 kadar eğitim faaliyeti düzenleyen Adli Tetkikler Merkezi tarafından verilir. Eğitim faaliyetlerinden ikisi düzenli olarak temel siber suç konuları üzerine olur. Bazen, çevrim-içi telif hakları veya teknoloji ve mahkemeler gibi bağlantılı konular üzerine başka seminerler de yapılır. Hâkimler ve savcılar, avukatlar, polis memurları, kamu sektörüyle özel sektörden uzmanlar eğitici olarak görev yaparlar. Seminerlerde katılımcı sayısı yüksektir (genellikle savcılar, fakat ayrıca avukatlar ve ceza mahkemesi hâkimleri de katılırlar).
- Belçika'da "Institut de Formation Judiciaire" adlı enstitünün çok yakın bir tarihte kurulması nedeniyle hizmet-içi eğitim programı henüz hazırlanma sürecindedir. Bunun amacı, çeşitli düşünce kuruluşlarının sonuçları ve tavsiyelerini, bu arada Avrupa Konseyinin gözlemlerini dikkate alarak hizmet-içi eğitim düzenlemektir. Belçikalı hâkimlerin yurt dışında eğitime katılmaları, hâkimin talebi üzerine, Enstitü tarafından finanse edilebilir (örneğin, bir hâkim ve bir savcı 2009 Şubatında Paris'te siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine Avrupa sertifikası programına katıldılar).
- Hırvatistan'da halen siber suçlar ve/veya elektronik kanıtlar üzerine hizmet-içi eğitim yoktur. Bu konu, Hırvatistan'ın katılmış olduğu CARDS programı nedeniyle ele alınmıştır.
- Eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya'da hizmet-içi eğitim sunulmaz.
- Avrupa Hukuku Akademisi (ERA) tarafından sunulan eğitim. 1992'de Avrupa Parlamentosunun girişimiyle resmen kurulan ERA, hukuk mesleğini icra edenler için uygulamaya yönelik seminerler ve kurslar düzenleyerek Avrupa ve Topuluk hukuku alanında derinlemesine bilgi ve analiz temin etmek amacını güder. Akademi, aynı zamanda, Avrupa hukuku ve politikaları üzerine deneyimler ve görüşlerin paylaşılmasına yönelik bir forumdur. ERA düzenli olarak, siber suçlar üzerine, AB'nin her yerinden katılımcıların iştirak ettiği açık etkinlikler organize eder. 2009-2010 dönemi için, TAIEX ile işbirliği halinde, Romanya, Bulgaristan, aday ülkeler ve potansiyel aday ülkeler için, siber suçlarla mücadeleye yönelik başlıca Avrupa ve uluslararası sözleşmeleri tanıttıkları bir dizi seminer gerçekleştirmektedir. Bütün seminerler, siber suç alanındaki Avrupa mevzuatının farklı üye devletlerde ve aday ülkelerde nasıl uygulandığını ve internetin kanuna aykırı kullanımına karşı Avrupa çapında etkili bir kampanyanın perspektiflerini tartışmak ve değerlendirmek için bir platform olarak tasarlanmıştır. Avrupa Konseyi Siber Suçlar Sözleşmesi (2001), bilgi sistemlerine karşı saldırılar üzerine 2005/222/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararı ve çocukların cinsel istismarına ve çocuk pornografisine karşı mücadele üzerine 2004/68/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararı gibi en yakın tarihli Avrupa mevzuatı ve araçları bu seminerlerde tartışılır. Google, Microsoft ve Yahoo! gibi internet toplulukları ve hizmet sağlayıcılar ile devamlı işbirliği de müzakere edilir. Her seminerde, konuya giriş niteliğinde ve daha derinlemesine derslerden olay incelemelerine ve başka interaktif öğrenme tiplerine kadar değişen, muhtelif eğitim metodlarının bir karışımı uygulanır. Küçük çalışma grupları içinde tartışmaya özel ağırlık verilir. Dersler ve seminer oturumları AB ve ülke uzmanları tarafından sunulur.
- Bazı ülkelerde, eğitim faaliyetleri sektör tarafından desteklenir. Örneğin:

Almanya'da eBay (elektronik ticaret sitesi), kendi sitesini (eBay Marketplace), bununla ilgili suç oluşturan faaliyetleri, tesis edilmiş karşı tedbirleri ve eBay'in kanun yürütme makamlarıyla nasıl çalıştığını takdim etmek için bir konuşmacı göndermek yoluyla, Deutsche Richterakademie tarafından hâkimler ve savcılar için düzenlenen Yeni Medya ve Ceza Hukuku eğitim kursuna destek vermiştir. Ayrıca, her defasında 100 kadar savcının katılımıyla Berlin Adalet Senatosu tarafından düzenlenen bir defalık çeşitli eğitimlere de iştirak etmiştir.

Romanya'da eBay hâkimler, savcılar ve kanun yürütme memurlarına yönelik çok sayıda eğitim gerçekleştirmiştir. Özellikle, farklı DIICOT (Organize Suçlar ve Terörizm Soruşturma Müdürlüğü) bürolarından 25 savcı ve Sibiu'da 15 hâkim ve polis memuru için eğitim sunmak üzere ABD Büyükelçiliğinde ABD Gizli Servisiyle beraber çalışmıştır. Bunlara ek olarak, Targu

Jiu'da hâkimler için ve Craiova temyiz mahkemesine bağlı değişik mahkemelerden 60 hâkim için ilave eğitim fırsatlarına katılmıştır.

Daha önce belirtildiği gibi, hemen bütün durumlarda, adli kurumsal eğitim müfredatında yapılacak değişiklik veya eklemeler için bir resmi doğrulama ve onaylama süreci vardır.¹¹

Hâkimler ve savcılara siber suçlar üzerine yeterli eğitim sağlama ihtiyacını karşılamak için birçok girişimler yürütülmekte olduğu açıkça görülse de, yukarıda anlatılan yaklaşımlar arasında bariz bir tutarsızlık vardır.

Hukuk alanındaki ulusal özellikler ve eğitim sistemlerinin büyük ölçüde değişkenlik arz ettiği dikkate alınsa bile, siber suç konuları uluslararası mahiyettedir ve ülkeler arasında asgari bir koordinasyon ve tutarlılık seviyesini gerektirirler. Siber suçların ne olduğu hakkında ülkeler arasında benzer bir anlayış olması, eğitim kurumlarına düşük maliyetten kaliteli eğitim içeriği temin ederken, mahkeme kararlarında tutarsızlığı azaltabilir ve suçlular için güvenli sığınaklar oluşmasını engelleyebilir.

Eldeki bilgiler gösteriyor ki:

- Hizmet-içi eğitimde halen genellikle temel seviyeler kapsamaktadır.
- Çok az sayıda kurs sunulmakta, bunlar da ancak çok küçük sayıda hâkim ve savcıya ulaşmaktadır.
- Temel kurslar çoğu durumda standartlaştırılmış gibi görünmemektedir. Dolayısıyla, bunlar tekrarlanabilen nitelikte değildir ve bir hâkim veya savcının sistemli bir biçimde temel seviyelerden ileri seviyelere geçmesine imkân vermemektedir. Hollanda bunun bir istisnası gibi görünüyor.
- Eğitim malzemeleri dağınık ve duruma göre hazırlanmış görünmektedir.
- Hemen bütün hâkimler ve savcıların siber suçlar ve elektronik kanıtlar konusunda en azından temel seviyede bilgiye ihtiyacı olduğu dikkate alınır, özellikle halen görevde olan hâkimler ve savcılarının genelde herhangi bir başlangıç eğitimi almamış oldukları ve üniversite öğrenimleri sırasında da bu konuları işlememiş oldukları düşünülürse, halen mevcut olan eğitim esas itibarıyla yetersizdir.
- Çok az istisnaıyla, hâkimler ve savcılar için ileri seviyelerde bilgi sunan eğitim mevcut değildir.
- Siber suçların uluslararası niteliği dikkate alınır, ülkeler arasında asgari seviyede bir koordinasyon ve tutarlılık gerekli olacaktır.

¹¹ Bu kapsamda, Avrupa Komisyonu (JPEN) finansmanı ile CYBEX tarafından gerçekleştirilen "[Siber suçlara karşı mücadele ve elektronik kanıtların kullanımı üzerine Avrupa Sertifikası](#)" adlı proje ilgi çekicidir. Bu projede, hâkimler, savcılar ve avukatlar için dört gün süreli standartlaştırılmış temel seviyeli bir kurs vardır. 2009 başı ve 2010 sonu arasında bu kurs Avrupa ve Latin Amerika'da 14 pilot ülkede test edilecektir. Katılımcılara, elektronik kanıt ve siber suç ile ilgili konularda temel seviyede teorik ve pratik, hukuki ve teknik bilgiler almış olduklarını gösteren bir sertifika verilecektir.

Avrupa Konseyi de – Siber Suç Projesi kapsamında – siber suç mevzuatına odaklanan iki gün süreli temel seviyede bir kurs için hâkimler ve savcılara yönelik bir eğitim elkitabı geliştirmeye başlamıştır.

6 Önerilen yaklaşım

6.1 Hedef

Önceki kısımda gösterildiği gibi, halen verilen başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitim, hâkimlere ve savcılara, siber suçlar ve elektronik kanıtlar ile uğraşmak için gereken bilgi seviyesini temin etmiyor.

Böylece, hâkimler ve savcılar için bir eğitim kavramının hedefleri şunlar olmalıdır:

- Eğitim kurumlarına, uluslararası standartlar temelinde başlangıç ve hizmet-içi siber suç eğitimi verme imkânını kazandırmak
- Mümkün olan en çok sayıda müstakbel ve halen görev yapan hâkim ve savcuyu siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine temel bilgiyle donatmak
- Kritik sayıda hâkim ve savcıya ileri eğitim vermek
- Hâkimler ve savcılarının devamlı uzmanlaşması ve teknik eğitime destek olmak
- Hâkimler ve savcılar arasında şebeke oluşturma yoluyla bilgi artışına katkıda bulunmak
- Farklı eğitim girişimleri ve şebekelerine erişmeyi kolaylaştırmak

Aşağıdaki tedbirler bu hedeflerin gerçekleşmesine yardım edecektir:

6.2 Başlangıç eğitimi kurumsallaştırmak

- Başlangıç eğitiminin, örgün bir müfredat olmaksızın iş üzerinde pratik eğitim (bir tür stajyerlik) şeklinde olduğu ülkelerde, bu eğitimin en azından bir kısmının (örneğin bir staj devresinin) siber suçlar ve elektronik kanıtlar ile ilgili olması tavsiye edilir.
- Başlangıç eğitiminin adli eğitim kurumlarınca verdiği ülkelerde:
 - Bunların müfredatı asgari olarak siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine bir adet temel seviyeli modül içermelidir.
 - Bu konular, esas ve usul hukukunu kapsayan zorunlu modüllerde de işlenmelidir.
 - Siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine ileri bilgi için seçimlerlik modüller sunulmalıdır.

Spesifik eğitim modülleri, tekrarlanabilir oldukları ve adayların temel seviyeden ileri seviyelere ilerlemesine imkân verdikleri noktaya kadar standartlaştırılmalıdır. Tekrarlanabilir demek, bunların en azından aynı ülkede farklı kişiler için tekrarlanabilmesi, böylece farklı eğitim faaliyetlerine katılanların benzer bir bilgi seviyesine ulaşmaları demektir. Ayrıca, eğitimi verme metotlarının da standartlaştırılmış olması demektir. Eğitimin kalitesinin devamlı olarak yüksek olmasını temin etmek için, her kursun sonunda bir değerlendirme yapılmalıdır.

6.3 Hizmet-içi eğitimi kurumsallaştırmak

- Hizmet-içi eğitim kurumları, başlangıç eğitimlerinde bu konular üzerine eğitim almamış olan görevdeki hakim ve savcılarını temel bilgiler ile donatmak için siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine en azından bir adet temel seviye modül sunmalıdırlar.
- Daha ileri seviyede bilgi için kurslar da sunmalıdırlar.
- Yine: spesifik eğitim modülleri, tekrarlanabilir oldukları ve adayların temel seviyeden ileri seviyelere ilerlemesine imkân verdikleri noktaya kadar standartlaştırılmalıdır. Dolayısıyla, hizmet-içi eğitim modüllerini başlangıç eğitimi modülleriyle olabildiğince uyumlulaştırmak gerekebilir. Kursların sonunda değerlendirmeler yoluyla kalite kontrolü dâhil, eğitimi verme metotları da standartlaştırılmalıdır.

- Uzman hâkimler ve savcılar yetiştirmek için, yüksek teknoloji suç birimlerinde stajyerlikler veya bu alanda yüksek lisans kursları/öğrenimi teşvik edilebilir.¹²

6.4 Standartlaştırılmış ve tekrarlanabilen kurslar/modüller

- Maliyet etkin bir biçimde geniş ölçekte tekrarlanabilen ve adaylar ile görevdeki hâkimler ve savcılarının temel seviyeden ileri seviyelere geçmelerine imkân veren standartlaştırılmış kurslar veya modüller geliştirilmelidir.
- Başlangıç eğitimi veya hizmet-içi eğitim programlarının müfredatıyla bütünleştirilebilecek mevcut temel kurslar¹³ değerlendirilmelidir. Daha sonra, başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitim kurumlarına standart bir kurs tavsiye edilebilir.
- İleri seviyeli kurslar için benzer bir değerlendirme yapılabilir ve daha sonra standart bir ileri seviyeli kurs tavsiye edilebilir.
- Son olarak, yerel eğiticiler tarafından yerel dillerde ve uluslararası eğiticilere ancak sınırlı ölçüde başvurularak eğitim verilebilecek noktaya kadar bu kursların verilmesinde eğiticiler yetiştirilmesi gerekir.¹⁴

6.5 Eğitim/kendi kendine eğitim malzemelerine erişme

- Ortak uluslararası standartları ve iyi uygulamaları yansıtan eğitim malzemeleri geliştirmeli ve bunlar, yerel ölçekte uygulanmak amacıyla, maliyet etkin bir biçimde eğitim kurumlarına sunulmalıdır. Açıkça ki, yüksek standartlaştırma seviyesinde teknoloji ve adli tıp üzerine odaklanan eğitimin kanun yürütme memurlarına verilmesi mümkün olmakla beraber, öncelikle yurtiçi mevzuatın uygulanmasında eğitilmeleri gereken hâkimler ve savcılarının eğitilmesi bakımından aynı durum geçerli değildir. Yine de, yurtiçi sistemleri ve mevzuatı yeterince dikkate alan bir biçimde standartlaştırılmış eğitim malzemeleri geliştirmek mümkündür.
- Bazı ülkelerde, hâkimler ve savcılar için eğitim malzemeleri çevrim içinde bulunabilmektedir.¹⁵ Bu uygulama diğer ülkelere de takip edilmelidir.
- Çevrim-içi kurslar geliştirilmeli ve sunulmalıdır.¹⁶
- Basitleştirilmiş onay prosedürleri yoluyla eğitim kurslarına (ulusal ve uluslararası) erişim olabildiğince kolaylaştırılmalıdır.

6.6 Temel ve ileri eğitim için pilot merkezler

- Siber suçlar ve elektronik kanıtlar alanında hâkimler ve savcılarının temel ve ileri eğitimi için pilot merkezler kurulmalıdır. Bu merkezler:
 - Standartlaştırılmış kurslar ve malzemeleri test edebilir ve daha da geliştirebilir
 - İyi uygulamaları yaygınlaştırabilir
 - Eğitim üzerine araştırmalar yapabilir

¹² Örneğin, İrlanda'daki Garda ve University College Dublin tarafından geliştirilen iki haftalık temel kurs hâkimler ve savcılar için de ilginç olabilir.

¹³ Örneğin, CYBEX tarafından geliştirilen ve halen pilot ölçekte uygulanan ECCE kursu.

¹⁴ UCD ve INTERPOL tarafından bir eğitici yetiştirme kursu geliştirilmiştir ve bundan yararlanılabilir. Eğitim becerileri, kurs geliştirme vb. konuları kapsayan bu kurs sadece bir kanun yürütme kursu değildir ve herkese verilebilir.

¹⁵ Hollanda uygulaması ve CYBEX e-kanıt kütüphanesi buna örnektir. 2CENTRE projesi kapsamında, UCD, AGIS/ISEC eğitim malzemelerinden bazılarının sunulması için çevrim-içi kaynaklar geliştirecektir.

¹⁶ Örneğin, UCD iki yüksek lisans programı vermekte, bunların bazı kısımları tamamıyla çevrim içinde sunulmaktadır. Portekiz'de CEJ, siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine modüller ile, Mahkemeler ve Bilgi/İletişim Teknolojileri üzerine çevrim-içi bir kurs düzenlemeye niyetlidir. Bu kurs Portekizce olacaktır ve bunu Portekizce konuşan diğer ülkelere (örneğin Brezilya, Cape Verde, Angola, Mozambik, Gine-Bissau, Sao Tome veya Timor) yaygınlaştırma imkânı üzerinde düşünülmektedir.

- Bir eğitimciler sicili tutabilir
 - Eğitimciler yetiştirebilir
 - Benzer sistemler ve dillere sahip diğer ülkelere eğitim sunabilir.
- Pilot merkezler, Avrupa Konseyinin desteğiyle, birbirleriyle olan çalışmalarını koordine etmelidir.
- Uzman olmaya hazırlanan hâkimler ve savcılar, kanun yürütme ve uygulaması için mükemmellik merkezleri yoluyla eğitime katılmayı düşünmelidirler.¹⁷

6.7 Şebeke oluşturma yoluyla bilgileri çoğaltmak

Başlangıç eğitimi ve hizmet-içi eğitim hâkimlere ve savcılara bir temel kazandıracak olmakla beraber, meslektaşlar arasında etkileşim, hâkimler ve savcılar arasında şebeke oluşturma ve ayrıca çeşitli diğer paydaşlar ile şebeke oluşturma hayati önemde olacaktır.

Dolayısıyla:

- Hâkimler ve savcılar, hâkimler¹⁸ veya savcılar için mevcut (GPEN gibi)¹⁹ şebekeleri kullanılmalıdır.
- Siber suç veya e-suç hâkimlerinin uluslararası bir şebekesinin (savcılar için GPEN adlı şebekeye benzer) kurulması Avrupa Konseyince tartışılmalıdır.
- Siber suçlar ve elektronik kanıtlar üzerine eğitim sunan Avrupa kurumları arasında şebeke oluşturma Avrupa Konseyi ve Avrupa Adli Eğitim Şebekesi tarafından desteklenmelidir.
- Hâkimler ve savcılar bunlara ve siber suçla ilgili birçok şebekeye erişmelerini kolaylaştırmak için, Avrupa Konseyi - www.coe.int/cybercrime sitesinde - girişimler ve şebekelerin haritasını çıkarmalı ve farklı şebekeler üzerine irtibat ayrıntıları, kısa bilgiler ve linkler içeren bir portal kurmalıdır. Böyle bir portal, farklı şebekeler arasında koordinasyonu ve mevcut eğitim malzemeleri ve girişimlerine erişmeyi de kolaylaştıracaktır.

6.8 Kamu-özel işbirliği

Siber suçların soruşturulması ve elektronik kanıt elde edilmesi için kanun yürütme mercileri ve özel sektör (internet hizmet sağlayıcılar dâhil BİT sektörü) arasında yapılandırılmış ve düzenlenmiş işbirliği elzemdir²⁰ ve özel sektör, kanun yürütme eğitim girişimlerine uzmanlık ve başka destekler temin eder.

Özel sektörün konu hakkında uzmanlığa sahip olması dikkate alındığında, hâkimler ve savcılarının eğitimine özel sektörün desteği yararlı olacaktır. Aynı zamanda, hâkimler ve savcılar bağımsız ve tarafsız kalmalıdır.

¹⁷ [2Centre girişimi \(Eğitim, Araştırma ve Öğrenim için Siber Suç Mükemmellik Merkezleri Şebekesi\)](#) Mart 2009'da (Avrupa Konseyinin Octopus Konferansı esnasında) başlatıldı. 2Centre "BT adli tıbbi ve siber suç soruşturması alanında kanun yürütme teşkilatı ve sektörünü eğitmenin mevcut yöntemlerini inceler. Halen çok çeşitli mesleki eğitim, kurum-içi eğitim, çapraz eğitim ve görevde eğitim seviyeleri bulunan bir alanda bilgi ve beceriler kazanmak için kanun yürütme mensupları ve ilgili sektör personeli tarafından girilen faaliyetleri gözden geçirir." University College Dublin ilk mükemmellik merkezidir; Troyes Üniversitesi 2010'da ikinci mükemmellik merkezi olacaktır.

¹⁸ Öyle görünüyor ki hâkimler için siber suçlar ve elektronik kanıtları kapsayan bir uluslararası şebeke henüz mevcut değildir. Wiki tipinde bir intranet kaynağının tesis edilmiş olduğu Hollanda bir ulusal girişime örnektir.

¹⁹ Global Savcılar E-Suç Şebekesi (GPEN) 2008'de kurulan bir girişim olup Uluslararası Savcılar Birliği (IAP) tarafından host edilmektedir. Şebekenin amacı, Siber Suçlar Sözleşmesini dikkate alarak e-suç veya siber suç vakalarında savcılar arasında bilgi değişimini ve işbirliğini kolaylaştırmak, eğitim programları geliştirmek ve uygulamak, savcılara çevrim-içi kaynaklar temin etmektir. GPEN uzman e-suç savcılarının bir şebekesidir ve her IAP kurumsal üyesi, GPEN ulusal irtibat noktası olarak kaydedilmek üzere en az bir savcı belirlemeye davet edilmiştir. Bu şebeke, IAP üyeleri arasından seçilen GPEN Geliştirme Kurulunca yönetilir.

²⁰ Örnek olarak, Nisan 2008'de Avrupa Konseyinin Octopus Konferansı tarafından kabul edilen kanun yürütme - İHS işbirliği Kılavuz Esaslarına bakınız.

Dolayısıyla:

- Adli eğitim kurumları, eğitim programları tasarlarken, eğitim malzemeleri geliştirirken ve kurs verirken, özel sektör uzmanlığından yararlanmalıdır.
- Sektörden eğitim kurumlarına verilen destek, potansiyel olarak mahkemede elverişli kararlar temin etme veya ticari iş üretme amacına değil, hâkimler ve savcılarının bilinçli kararlar verebilmelerini sağlayan yeterli bilgiyle donatılması amacına yönelik olarak tasarlanmalıdır.
- Özel sektör, şeffaf bir biçimde, uluslararası veya ulusal kuruluşları, akademik camiayı, eğitim girişimlerini veya diğer üçüncü tarafları destekleyebilir ve bunlar da bağımsız eğitim kurumlarına destek verebilirler.
- Hâkimler ve savcılarının internet ve siber suçlar hakkında genel bir anlayışa sahip olmaları gerekli olmakla beraber, onlara spesifik platform bilgisi vermek de önemlidir. Sektör, ilgili platformların işleyişi hakkında (bütün kurslar için değil) spesifik modüller için malzeme temin edebilir.

7 Bu kavramın uygulanmasını desteklemek

Bu kavramın uygulanması esas itibariyle adli eğitim kurumlarına ait bir sorumluluktur, fakat uluslararası kuruluşlar dâhil kamu ve özel sektör kurumları ve ortakları tarafından desteklenmelidir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin toplum için önemi dikkate alınırca, bu türden eğitim tedbirlerine yönelik finansman değerli bir yatırım olacaktır ve eğitim kurumlarına gerekli kaynakları temin etmek için bütün gayretler sarf edilmelidir.

Avrupa Konseyi, Avrupa Adli Eğitim Şebekesi ve diğer kurumlar bu kavramın bütün Avrupa'da ve ötesinde uygulanmasına teşvik vermelidir.

Avrupa Adli Eğitim Şebekesi ve Avrupa Konseyi yakın gelecekte bu kavram üzerine bir ortak konferans düzenleyebilirler.

Avrupa Konseyi ve Avrupa Adli Eğitim Şebekesi kaydedilen ilerlemeyi düzenli olarak değerlendirmelidir.

Bu kavramın pratikte uygulanması donörler tarafından da desteklenmelidir. İlgilenen donörler ve kuruluşlar, bu kavramda önerilen tedbirler için sorumluluk üstlenmeye hazır olan eğitim kurumlarına ve diğer paydaşlara yardım edecek projeler geliştirmek için ortaklık kurabilirler.

Çıkar çatışması veya hâkimler ve savcılarının tarafsızlığının tehlikeye girmesi risklerini azaltmak için, donörler, dolaysız destek sunmak yerine, uluslararası kuruluşlar gibi yansız üçüncü taraflara kaynak temin edebilirler, bunlar da daha sonra eğitim kurumlarıyla etkileşime girebilirler.

8 Eklenti

8.1 Lizbon Şebekesi: Adli eğitim kurumlarına linkler

Avrupa Konseyinin 47 üye devletinden kırk dördü Lizbon Şebekesinde temsil edilmektedir. Lizbon Şebekesinin üyeleri hâkim ve savcıların başlangıç eğitimi ve devamlı eğitiminden sorumlu olan ilgili ulusal kurumlardır. Bunlar ayrıca, duruma göre, Adalet Bakanlıkları içindeki Hâkimlik Okulları, hukuki eğitim merkezleri veya hâkim eğitimi birimleri de olabilmektedir.

Bazı durumlarda ilgili eğitim programları dâhil, Şebeke üyesi ülkelerden her biri hakkında mevcut bilgiler için bakınız:

- [Almanya](#)
- [Andorra](#)
- [Arnavutluk](#)
- [Avusturya](#)
- [Azerbaycan](#)
- [Belçika](#)
- [Birleşik Krallık](#)
 - [İngiltere ve Galler](#)
 - [İskoçya](#)
- [Bosna Hersek](#)
- [Bulgaristan](#)
- [Çek Cumhuriyeti](#)
- [Danimarka](#)
- [Ermenistan](#)
- [Estonya](#)
- [Finlandiya](#)
- [Fransa](#)
- [Gürcistan](#)
- [Hırvatistan](#)
- [Hollanda](#)
- [İrlanda](#)
- [İspanya](#)
- [İsveç](#)
- [İsviçre](#)
- [İtalya](#)
- [İzlanda](#)
- [Karadağ](#)
- [Kıbrıs](#)
- [Letonya](#)
- [Litvanya](#)
- [Lüksemburg](#)
- [Macaristan](#)
- ["eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya"](#)
- [Malta](#)
- [Moldova](#)
- [Norveç](#)
- [Polonya](#)
- [Portekiz](#)
- [Romanya](#)
- [Rusya Federasyonu](#)
- [Sırbistan](#)
- [Slovakya](#)
- [Slovenya](#)
- [Türkiye](#)
- [Ukrayna](#)
- [Yunanistan](#)

Gözlemci

- [UNMIK](#)

8.2 Temel eğitim kurslarının örnekleri: yapı ve işlenen konular

8.2.1 Hollanda örneği

Temel eğitim – 1 gün

Program:

- 1 Genel yönlendirme:
 - Siber suç nedir?
 - Siber suçların görünmesi
 - Kanun yürütme ve savcılık makamları için hukuki çerçeve
- 2 Kanun yürütme:
 - Gündelik uygulama olarak dijital kanun yürütme
 - Kanun yürütme metotları
- 3 Kanun yürütme (kısım 2):
 - Özel kanun yürütme imtiyazları kanunu kapsamında kanun yürütme ve internet

Sonuçlar + değerlendirme

8.2.2 Almanya (Almanya Adalet Akademisi) örneği

Temel eğitim: "Görünüş biçimleri ve siber suçla mücadele stratejisi" – 4 gün

Program:

Gün 1:

- Maddi Alman Ceza Kanunu
- Bilgisayar ve internet suçları bağlamında Alman Ceza Kanununun kullanılması
- Savcılık ve mahkemede her gün yaşanan sorunlar

Birkaç yıl önce siber suç, veri casusluğu, tarih tahrifatı ve benzeri davalar ile ilgilenen bir savcı olarak çalışmış olan, mali ve ekonomik suçlarda uzmanlaşmış Münih Mahkemesinden bir hâkim konuşmacı olarak görev alır.

- Hollanda'da savcılık ve mahkemede her gün yaşanan sorunlar
- Avrupa'da siber suçların gelişimi ve bunlara karşı mücadele
- Hollanda'da ve başka Avrupa ülkelerinde hizmet sağlayıcılar ile ilgili sorunlar
- Avrupa Konseyinin Siber Suçlar Sözleşmesi
- Siber Suçlar Sözleşmesinin Avrupa ve dünya (Çin, ABD, Rusya) için önemi ve anlamı

Hollanda'dan Profesör Dr. Henrik Kaspersen konuşması olarak görev alır.

Gün 2:

- Bilgisayar sistemlerine karşı sabotaj
- İnternet korsanlığı
- İnternet siparişlerinin tuzakları
- Veri casusluğu
- Kredi kartlarıyla bilgisayar sahteciliği
- Banka verilerine saldırılar
- Avlama ve internette yeni suç tipleri
- Robot ağlar
- eBay veya başka satış platformları yoluyla sahtecilik

Wiesbaden Polis Teşkilatından bir polis memuru konuşmacı olarak görev alır.

- Organize suçlar, terörizm, ağır suçlar, karapara aklama vs. için önleyici internet araması
- Çıldıran kişilerin (okullarda vs.) ilan edilmesi için internet araması
- Çocuk pornografisi için internet araması
- İnternet aramalarında uluslararası işbirliği
- Çevrim-içi arama (anayasa ile ilgili sorunlar)

Bavyera Polis Teşkilatının özel bir dairesinin başkanı konuşmacı olarak görev alır.

Gün 3:

- Almanya ve diğer ülkelerde verilerin yedeklenmesi ve değerlendirilmesi
- İnternette verilerin aranması ve izlenebilirliği
- Adli tıpta BT imkânları ve veri analizlerinin sınırları
- İnternette verileri anonimleştirme sistemleri
- Suç işleyenler tarafından kriptogramlar kullanılması

Münih Polis Teşkilatından bir uzman konuşmacı olarak görev alır.

- İnternet verilerinin yedeklenmesi ve değerlendirilmesinde yeni hukuki sorunlar
- Bütün yasal arama tedbirleri için yetki
- Soruşturmalar ve mahkeme için kanıt alma yetkisi
- Yeni kanun uygulama geliştirme

Bamberg'deki Bavyera Yüksek Ceza Mahkemesinin bir hâkimi konuşmacı olarak görev alır.

Gün 4:

- Rus iş şebekesi
- İnter kafes ("intercage")
- Bilgisayarlar veya verilerin sabotajdan korunması
- Positif "korsanlık"
- Seçim makinelerini etkileme ve tahrif etme
- Yeni kanunlarda siyasi etki
- Cam evde oturan nüfus

Hamburg'daki ünlü Kaos Bilgisayar Kulübünün (CCC) bir üyesi konuşmacı olarak görev alır. Kulübün üyeleri hükümetin, Beyaz Evin, CIA'nın bilgisayarlarına girmeye çalışıyorlar. Kulüp bir şehrin su arzını, vs. nasıl manipüle edebileceğini gösteriyor.

8.2.3 Avrupa Konseyi örnekleri

1. Savcılar için siber suç eğitim semineri, Belo Horizonte, Brezilya, 26 Ağustos 2008
(Avrupa Konseyi ile işbirliği halinde Ministério Público Estadual Minas Gerais tarafından düzenlendi)

Temel eğitim – 1 gün

Program:

- 1 Açılış oturumu
 - Açılış konuşmaları
 - Mevcut yasal reformlar
- 2 Siber suçlar: fenomenler
 - Mevcut tehditlere genel bakış
 - Brezilya'da oluşturulan özel tehditler ve vakalar
- 3 Maddi hukuk: hangi suçlar?
 - Uluslararası standartlar
 - Tipoloji, hukuki kavramlar
 - Siber Suçlar Sözleşmesi
 - Brezilya mevzuatında düzenlemeler
 - Mevcut düzenlemeler
 - Devam eden yasal reformlar
- 4 Soruşturmalar ve uluslararası işbirliği
 - Siber suçların oluşturulmasında savcıların rolü
 - Ulusal usul hukuku
 - Siber Suçlar Sözleşmesi kapsamında usul tedbirleri ve uluslararası işbirliği

5 Kamu-özel ortaklıkları

- Brezilya'da kamu-özel ortaklıklarının örnekleri
- Kanun yürütme – Siber suçların soruşturulmasında internet hizmet sağlayıcı işbirliği: kılavuz esaslar
- Tartışma: Kanun yürütme – İHS işbirliği: Brezilya'daki tecrübe

2. Siber suçlar: Hâkimler için eğitim, Kahire, Mısır, 9 ve 10 Haziran 2008 (Avrupa Konseyinin katkısıyla Microsoft tarafından düzenlendi)

Bu kurs (e-suç işlerinden de sorumlu olan) ticaret mahkemelerinden farklı hâkim grupları için iki defa verildi.

Temel eğitim – 1 gün

Program:

1 Açılış oturumu

2 Siber suçlar: fenomenler

- Mevcut tehditlere genel bakış
- Özel tehditler
 - Çevrim-içi kimlikler ve bilgilerin sahtecilik amacıyla kullanılması: örnekler
 - Kredi kartı ve diğer sahtecilik tipleri

3 Maddi hukuk: hangi suç?

- Uluslararası standartlar (Avrupa Konseyi uzmanı)
 - Tipoloji, hukuki kavramlar
 - Siber Suçlar Sözleşmesi
 - Kimlik çalmanın cezalandırılması
- Uluslararası hukukta düzenlemeler
 - Mevcut düzenlemeler
 - Devam eden yasal reformlar

Kısım 2 Siber suç davalarında kanıtlar

4 Soruşturmalar ve cezai takibat

- Siber Suçlar Sözleşmesi kapsamında usul tedbirleri
- Polisin, savcılarının, hâkimlerin, uzmanlaşmış birimlerin rolü
- Ulusal usul hukuku

5 Uluslararası işbirliği

- Siber Suçlar Sözleşmesi
- Ulusal hukuk ve iki taraflı anlaşmalar kapsamında düzenlemeler
- 24/7 irtibat noktaları
- Hâkimlerin rolü

6 Elektronik kanıtların elde edilmesi, korunması, kullanılması

- Sanığın bilgisayarındaki kanıtlar: Siber suç için kullanılan dijital dosyaların varlığı
- Bir şebeke yerini belirleyen kanıtlar: IP adresleri
- İnternet hizmet sağlayıcılardan elde edilen kanıtlar

7 Davalar ve içtihatlar: örnekler

8.3 İleri eğitim kurslarının örnekleri: yapı ve işlenen konular

8.3.1 Hollanda örneği

Derinlemesine eğitim – 4 gün

Program:

Gün 1 ve 2

İnternetin altyapısı

- İnternetin nasıl çalıştığını anlamak
- Bilgisayarlar nasıl iletişim yapar?
- IP numaraları ve bilgisayar adları nedir?

İnternet üzerinde bilgiler

- İnternette bilgi nasıl toplanır
- Gizli internet veri tabanlarını aramak

Sosyal ağların profilini çıkarmak

- iletişim
- anonimlik
- internet üzerindeki bilgisayarlar, şirketler ve kişilerin yerleri ve kimliklerini tespit etmek

dijital izler

- "izler" nedir?
- bir bilgisayar üzerinde hangi izler bırakılır?
- internet üzerinde hangi izler bırakılır?
- dijital iletişimde hangi izler bulunabilir?

Güvenlik

- internetin riskleri
- sağlam bir dijital güvenliğin önemi
- bilgilerin güvenli depolanması
- e-posta güvenliği

Bu iki gün boyunca, her katılımcı internet bağlantılı bir bilgisayar kullanır ve tartışılan konular hakkında uygulamalı tecrübe edinir. Katılımcılara belli bir kişinin adı verilir ve internet üzerinde açık erişimli kaynaklardan bu kişi hakkında olabildiğince çok bilgi toplamaları istenir. Ayrıca, e-posta başlıkları yoluyla e-postaların izlerini sürmeleri ve dijital iletişimdeki izleri arayıp bulmaları da istenir.

Gün 3 ve 4

Hukuki çerçeve

- Siber suçların soruşturmasında polis ve savcılarının yetkileri nelerdir?
- Yüksek Teknoloji Suçları ekibi tarafından olay incelemesi

Hollanda'da siber suçların soruşturulması ve dava edilmesi;

Yakalama (temel programın parçası olacağı için bu konu yeni kursta olmayacak);

Dijital karşı itirazlar

- Hangi karşı itirazlar biliniyor?
- Bu karşı iddialara ait içtihatlar
- Gelecekte hangi karşı itirazlar bekleneceği ve bunlara nasıl cevap verileceği
- Olay incelemeleri

Her katılımcıya, eğitim malzemeleri, eğitimde tartışılan bütün konuları kapsayan ve bir referans olarak kullanılabilir olan bir okuma kitabı, eğitimcilerin sunumlarının bilgisayar çıktıları ve Arjan Dasselaar tarafından yazılmış Handboek Digitale Criminaliteit adlı elkitabı verilir.

8.3.2 Hollanda'dan master sınıfı önerisi

Siber suçlar üzerine yeni bir kurs geliştirmek

'Intensiveringsprogramma Cybercrime', Siber Suçlar üzerine Ulusal Savcı ve SSR (Hollanda Adli Eğitim Merkezi) siber suçlarla ilgili yeni bir kurs üzerine çalışmaktadırlar. Bu kursta işlenecek konular, iletişimin izlenmesi ve tespitinden belirli temalar (robot ağlar) üzerine master sınıflarına kadar uzanmaktadır.

Program henüz tamamlanmış değildir, fakat ilk günde izleme ve tespit faaliyetinin temelleri (kablo ve internet dinlemeleri) işlenecek, ikinci günde siber suçlar üzerine bir temel kurs verilecektir. Bu kursların her ikisi de, Hollanda'daki bütün savcılar için (onların daimi eğitiminin bir parçası olarak) zorunlu olacaktır. Kursun ikinci kısmı sadece siber suç uzmanlarına yönelik olacak (bu kurslara kabul edilmek için kesin bazı şartlar istenecek) ve derinlemesine bir kurs (2 ila 4 gün) ve iki günlük bir master sınıfından (yıllık) oluşacaktır. Bu kurslar, Fox-IT, Dijital İstihbarat Eğitimi ve Hoffman Bedrijfsrecherche gibi dış ortaklar ile işbirliği halinde verilecektir.

Kursu geliştirmenin nedeni, bugüne kadar olan eğitimin içeriğinden memnuniyetsizlik değil, fakat kursun kısımlarının daha yapılandırılmış olması ve birbiriyle daha uyumlu olmasını, böylece çakışmalar olmamasını temin etmektir. 'Intensiveringsprogramma' kapsamında Hollanda Savcılık Servisinin en büyük 11 bürosunda siber suç savcılarının görevlendirilmesi de eğitimi geliştirmek/yeniden yapılandırmak için önemli bir nedendi. Kademeli bir ilerlemenin olması da yeni kurs bakımından çok önemlidir; her katılımcı, derinlemesine eğitim ve master sınıflarına kabul edilmeden önce, iki temel kursa devam etmek zorundadır.

Yeni eğitimin muhtemel yeni özelliklerinden bir tanesi internetin işleyişi ve riskleri üzerine bir bilgilendirme grafiği olacaktır. Bilgilendirme grafiği halen geliştirmenin son aşamalarında olup deneme sunumlarında da kullanılabilir. Bilgilendirme grafiğinin nasıl görüneceği aşağıdaki birkaç örnekle verilmiştir.

Takip

Günlük bazda siber suçlarla ilgilenen savcıların hızla gelişen siber suç dünyasındaki gelişmelere ayak uydurabilmesini temin etmek için, iki ilave program hazırlanmaktadır.

Bunların ilki Rotterdam'daki Ulusal Savcılar Dairesinde bir Bilgi ve Uzmanlık Merkezinin kurulmasıdır. Bu merkez, teknik ve adli mahiyette sorulara cevaplar temin edecek, en son içtihatları izleyecek, bunları ve konuyla ilgili başka bilgileri hem polis teşkilatında, hem de savcılık servisinde bütün siber suç profesyonelleri arasında yayacaktır (merkez her iki kurumun bir ortak girişimidir).

İkincil olarak ve bu projenin bir eklentisi biçiminde, bir "sharepoint" uygulamasına benzer bir 'dijital işbirliği odası' geliştirilmektedir. Bu sanal odada siber profesyoneller kendi çalışmalarlarıyla ilgili bütün konuları tartışabilecek ve işleriyle alakalı her türden bilgiyi kullanabilecektir. Böyle bir dijital odanın içeriği ve (teknik) imkânlarının ne olması gerektiğine dair bir envanter bu yılın Ekim ayında yapılacaktır. Dijital odanın ana sayfasının nasıl görünebileceği hakkında bir örnek aşağıda verilmiştir.

OPENBAAR MINISTERIE

Welkom Reinier van Loon | Mijn Site | Mijn Link

OM Portal | Samenwerkingsruimte

zoeek....

Voorpagina | OM Portal > Samenwerkingsruimte > Cybercrime

Agenda

Mensen

Documenten

Discussie

Deelnemers samenwerkingsruimte

Naam: **Functie:**

Jan Hoekman

Reinier van Loon

Danielle Laheij

Deelnemers toevoegen

Laatste discussies / reacties

Discussie **Aantal reacties:**

Cybercrime of niet? *Nieuw* 0

Is downloaden strafbaar? 10

Deelnemers toevoegen

Laatste documenten

Titel document: **Laatst bewerkt door:** **Datum:**

Samenvatting Plan van Aanpak Cybercrime *Nieuw* Jan Hoekman 26 juni 2009 - 15:23

Plan van Aanpak Cybercrime Reinier van Loon 19 mei 2009 - 08:42

Document toevoegen

RSS feed

Nu.nl (internet)

Liever zonder televisie dan zonder internet *Nieuw*

China blokkeert Google om porno *Nieuw*

Reparatie site Brein duurt zeker etmaal

Thuiskopie wil schadevergoeding uitblijven mp3-heffing

RSS feeds toevoegen

Agenda

Agendat punten: **Datum:**

Brainstorm Cybercrime Samenwerkingomgeving 29 juni 2009 - 15:00

Kickoff Cybercrime officieren 06 september 2009 - 14:00

Agenda item toevoegen

Bir ivedilik duygusu yaratmak: yönetici seviyesinde eğitim

Hollanda polis teşkilatının nispeten küçük olan kapasitesi dikkate alınırsa, hangi suçların soruşturulacağı ve hangilerinin soruşturulmayacağı hakkında tercihler yapılması gerekir (not: Hollanda hukuk sistemi, savcılığın suçları soruşturmaması ve dava açmamasına izin verir; buna opportunitetsbeginsel adı verilir). Bu tercihler genellikle yönetici seviyesinde yapılır.

Savcılık ve polis tarafından kabul edilmektedir ki siber suçların etkisi ve onlarla mücadelenin önemi bakımından bu seviyede bir bilgi eksikliği vardır, dolayısıyla başka (geleneksel) suçlar daha önemli sayıldığı için önemli bazı siber suç vakalarının ele alınmaması şeklinde bir risk vardır. Bu nedenle, polis ve savcılık yöneticileri için bir eğitim kursu geliştirilmektedir. Programa göre, bu yılın sonunda bir pilot eğitim verilecektir. Bu eğitim, bir ivedilik duygusu yaratmayı hedefleyecek ve katılımcıları bugünün toplumunda siber suç realitesiyle tanıştıracaktır. Konuları (derinlemesine eğitimde olduğu gibi) içerik seviyesinde değil, stratejik bir seviyede, yönetici seviyesinde işleyecektir.